Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Historien om

AXELBORG

1920-1995

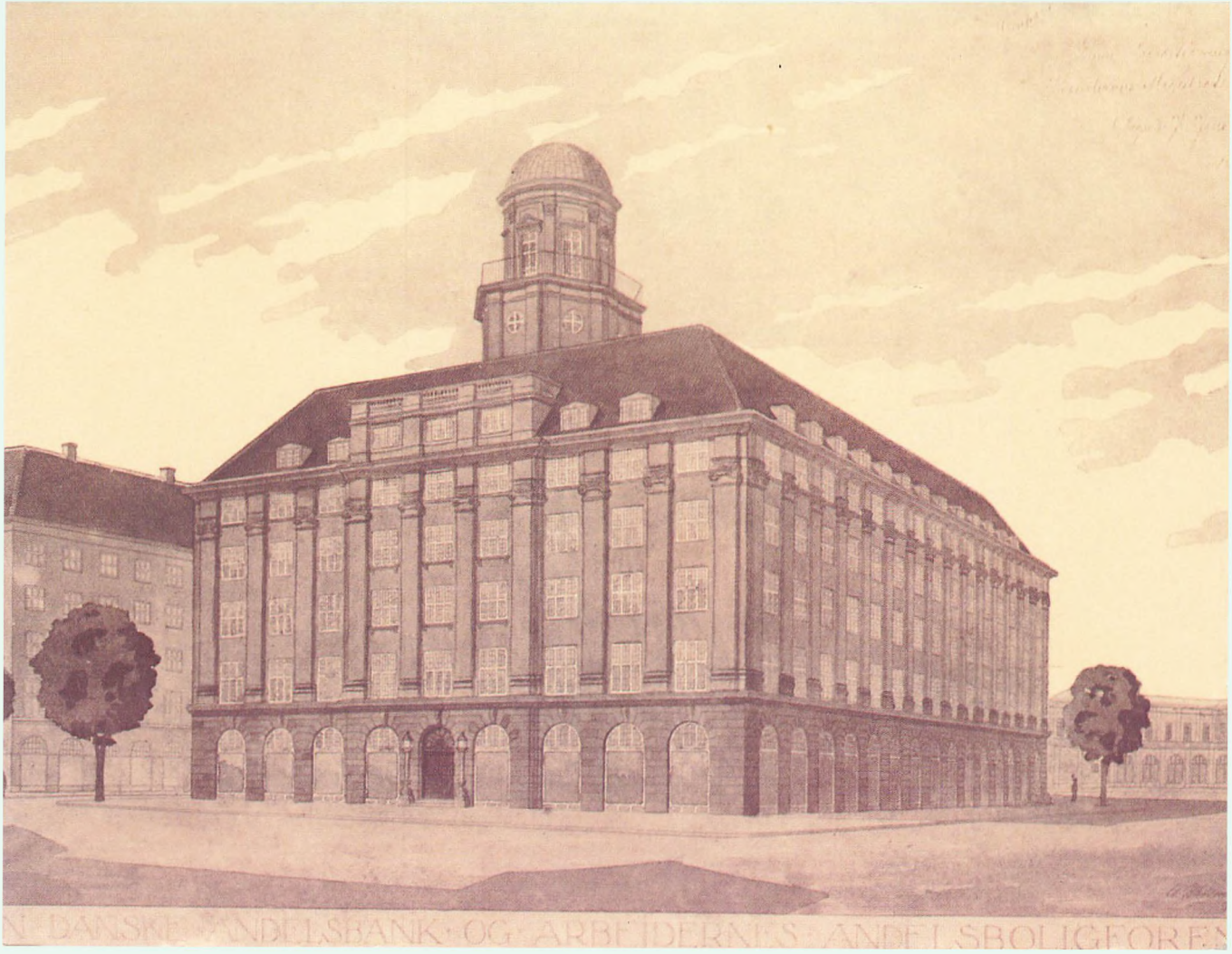

Aar 1918 efter Kristi Fødsel, i Kong Christian den X^endes 6te Regeringsaar og Verdenskrigens 4de Aar nedlægges Grundstenen til dette Hus.

Bygningen opføres af „Den danske Andelsbank" og „Arbejdernes Andels-Boligforening."

Den danske Andelsbank er stiftet i Aaret 1909, dens Styrelse bestaar af: Direktør Anders Nielsen, Formand ⁂ Landsthingsmand N. K. Kristensen, Næstformand ⁂ fhv. Direktør Severin Jørgensen, Sekretær ⁂ Direktør Broberg ⁂ fhv. Gaardejer J. P. Møller ⁂ Jean Vilian Franck, administrerende Direktør.

Arbejdernes Andels-Boligforening er stiftet i Aaret 1912, dens Styrelse bestaar af: Folkethingsmand, Medlem af Frederiksberg Kommunalbestyrelse J. Chr. Jensen, Formand ⁂ Formand for Hovedstadens Brugsforening J. M. Johansen, Næstformand ⁂ Overassistent Viggo Madsen, Kontorchef ⁂ Blikkenslager M. Bjarnø ⁂ Kunstmaler Hans Hilsøe ⁂ Tømrer V. Loua ⁂ Blikkenslager H. Schmidt-Andersen ⁂

Bygningens Opførelse er lagt i Hænderne paa et Byggeudvalg, der bestaar af: fhv. Trafikminister Thomas Larsen, Udvalgets Formand ⁂ Direktør Anders Nielsen ⁂ Landsthingsmand N. K. Kristensen ⁂ valgte af Banken; Folkethingsmand J. Chr. Jensen, Udvalgets Næstformand ⁂ Kontorchef Viggo Madsen ⁂ Bygningskonduktør M. P. Nielsen ⁂ valgte af Boligforeningen; Arkitekt Rolf Schroeder ⁂ valgt af Banken og Boligforeningen. Bankdirektør Cornelius Bruhn er Udvalgets Sekretær.

Bygningens Arkitekter er A. Wittmaack og V. Hvalsøe, som vandt 1ste Præmie ved Arkitektkonkurrecen om Arbejdet ⁂ Som raadgivende Ingeniører fungerer: ⁂ Bruun & Sørensen ⁂ A. M. Knudsen og S. L. Sørensen ⁂ Schat Behrend ⁂ Murerarbejdet udføres af Murermester J. V. Larsen. Jernbetonarbejdet af Murermester Carl J. Hansen.

Dette Aktstykke nedlægges af Byggeudvalgets Formand, fhv. Trafikminister Thomas Larsen. 1' Grundsten nedlægges af Formanden for Den danske Andelsbanks Repræsentantskab, fhv. Vurderingsformand J. Chr. Rasmussen. 2' Grundsten nedlægges af Formanden for Arbejdernes Andels-Boligforening Folkethingsmand J. Chr. Jensen, 3' Grundsten nedlægges af Formanden for Den danske Andelsbanks Styrelse, Direktør Anders Nielsen.

Enig Vilje indenfor de to samvirkende Andelsselskaber førte til Beslutningen om at rejse dette Hus. Det er vort Ønske og Haab, at Huset gennem Tiderne maa bære Vidne om hvad dansk Foretagsomhed, danske Arkitekter, Ingeniører, Haandværkere og Arbejdere evnede i vore Dage, og at Huset maa rumme nyttige Virksomheder til Danmarks Ære og Gavn.

København, den 11' Juli 1918.

J. Chr. Rasmussen. F. Chr. Jensen.
Anders Nielsen.
Thomas Larsen. Rolf Schroeder.

Historien om Axelborg
1920 - 1995

Redaktion:
Martin Nielsen
J. Høeg Pedersen
Niels Skadhauge
H. Mygind Sørensen,
Henning O. Hansen
Erik Andersen

Tekst:
Erik Hovgaard Jakobsen

Layout og produktion:
Erik Christensen.

Fotos:
Ib Glaser.
Axelborgs arkiv
Københavns Bymuseums fotoarkiv
Rasmus Bo Bojesen m.fl.

Kilder:
Referater af Axelborgs bestyrelses- og byggeudvalgsmøder.
Claus Bjørn m.fl.:
Dansk Landbrugs historie 1988.
Andelsbladet.
Architekten - 1921.
Ernst Christiansen:
Danmarks Radios 40-års jubilæumsskrift
Andelsbankens Jubilæumsskrifter 1950 og 1975.
B. Bramsen:
København før, nu og aldrig.
Karin Kryger: Frihedsstøtten.
Bendt Zinglersen:
Vesterbros Passage, et stykke København mellem Rådhuspladsen og Trommesalen.
Kraks Tidstavler.
Claus Bjørn, E. Hovgaard Jakobsen:
Landbrugsraadet 1919-1994.
- "Det handler om mennesker".
Malin Lindgren: Dagen derpå, dagligdag i Danmark 1945-85.
Mogens Breuen og Mogens Møller:
Axeltorv.
Storm P. Museet.
A.A.B.s Jubilæumsbog 1987:
Vejen til en bedre bolig.

Forside:
Billede af arkitektens model af Axelborg.
Indvendig på omslaget:
Kopi af grundstensdokumentet. - Originalen er indmuret bag Axelborgs grundsten i bygningens kælder.
Bagsiden: Axelborg 1995.

ISBN 87-89317-56-4

Forord

Den 7. oktober 1995 er det 75 år siden, at Axelborg blev taget i brug som hovedsæde for en væsentlig del af andelsbevægelsens landsdækkende virksomheder. Bygningen blev opført i samarbejde mellem Den Danske Andelsbank og Arbejdernes Andelsboligforening.
Formanden for den daværende Andelsbank og meget mere inden for landbrugets andelsvirke, gårdejer Anders Nielsen og folketingsmand J. Chr. Jensen fra arbejderkooperationen, har nok følt, at Axelborg var kronen på værket. Bøndernes og arbejdernes fællesforetagender var nået vidt dengang i 1920.
De følgende år bragte imidlertid tilbageslag i kølvandet af den økonomiske turbulens, som prægede tiden efter 1. verdenskrig. Vanskelighederne blev imidlertid overvundet, så Axelborg - med senere tilbygninger og udvidelser - i dag står som et velfungerende og solidt hjem for en stor del af landbrugets og andelsbevægelsens hovedorganisationer og virksomheder. Dertil kommer, at ejendomskomplekset Buen igennem de senere år kom med i sammenhængen.
Det kan diskuteres, om bygningen er smuk, men den vinder ved nærmere bekendtskab. Den er hensigtsmæssig som arbejdsplads for de mange folkevalgte og ansatte, som har deres daglige gang bag de tunge mure. Axelborg er igennem årene blevet en del af dansk landbrugs ansigt og dertil markant i det københavnske bybillede.
Axelborg er en interessant ramme om en del af såvel staden Københavns som landbrugets og andelsbevægelsens nyere historie.
Derfor har ejendomsselskabet besluttet at markere jubilæet med dette billedhæfte, en art Illustreret Tidende for Axelborg og nærmeste omegn igennem de 75 år, der nu er forløbet.

Indholdsfortegnelse ***side***

Forord 1
Stedet 2
En banegård med spor 4
Der bygges i adstadigt tempo 5
Grundsten og cylinderhatte 6
Arkitekter og arkitektur 7
Indvielse og store ord 10
Så bliver det hverdag 11
Trange tider 12
Stil nu ind på de danske stationer 13
Krisen i 1930'rne og krigsårene 14
R.A.F. i vindueshøjde 15
Valborgs endeligt 16
Det nye Axelborg, en vanskelig mosaik 17
Beboerne i dag. - Det hele begyndte med et værtshus 19
Axeltorv - et rum i byen 22
Gode naboer 23
Buen - et annex for Axelborg 25
Mærkedage i Axelborgs historie 27
Axelborg - landbrugets politiske nervecenter 32

Stedet - Voldene falder og forsvinder - næsten

Når man færdes i en by - på dens gader og pladser - tænker de færreste på, at her så engang helt anderledes ud.
For halvandet århundrede siden var de arealer, hvor Axelborg med omliggende bygninger og anlæg nu findes, et grønt, nærmest parklignende område. Det tjente som forterræn for Københavns daværende befæstning, der med volde og voldgrave strakte sig i en bue fra Kastellet i nord til Langebro i syd.
I 1857, et halvt århundrede efter at fæstningsværkerne havde vist sig nytteløse under Englændernes belejring i september 1807, faldt voldene omsider. Dette gav plads for en stærkt tiltrængt udvidelse af København. Selve voldterrænet er dog i nogen grad bevaret i parkerne fra Kastellet over Østre Anlæg, Botanisk Have, Ørstedsparken til Tivoli og voldene på Christianshavn.

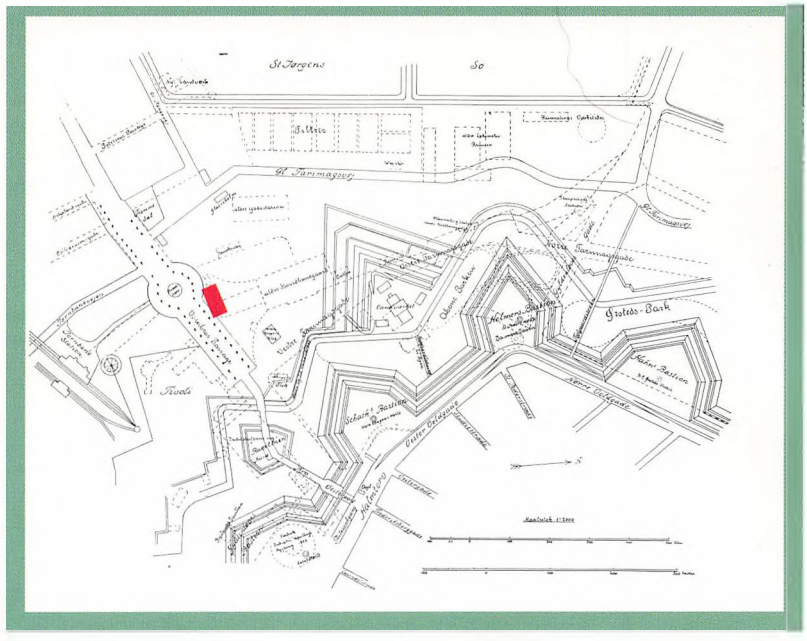

Kort over Københavns befæstning som den så ud indtil 1857 omkring det nuværende indre Vesterbro, hvor Axelborg senere kom til at ligge på glaciset foran den nedlagte Schackske bastion - men først blev der jernbaneterræn i perioden 1863-1912. Cirklen til venstre i billedet angiver, hvor Frihedsstøtten stod og står, og i det farvede felt kom Axelborg og Buen til at ligge langt senere.

Cirkusbygningen blev opført i 1886 og Scalas bygning i midten af billedet i 1881. Scalas arkitekt var den berømte danske Wienerarkitekt Theopilus Hansen. Dette billede er fra omkring 1915. Det afsløres af de spredte biler. Axelborg blev opført på hjørnegrunden til venstre i billedet få år senere.

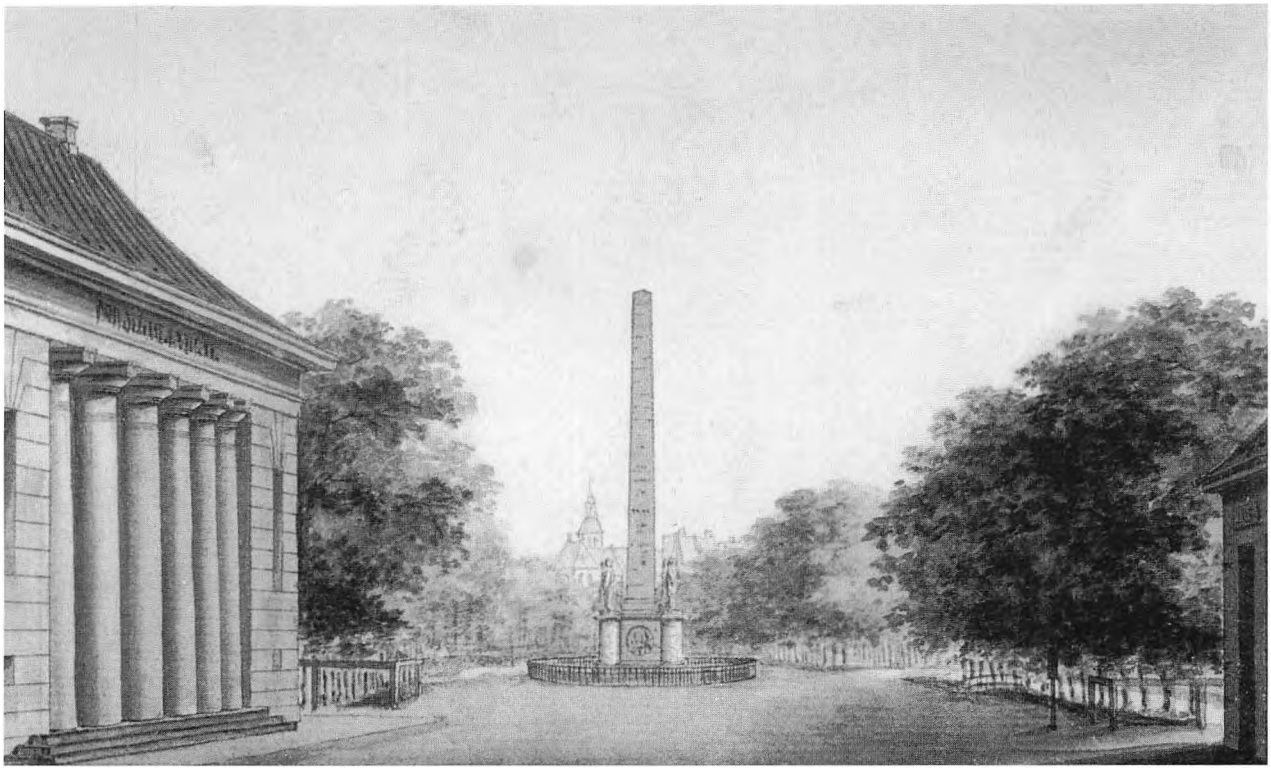

To billeder fra samme sted - men med 160 år imellem. Det øverste er fra 1828 og det nederste fra 1988. Det eneste, der står uændret, er Frihedsstøtten bortset fra de fire hjørnefigurer, som i dag mangler. De kommer dog igen i forbindelse med mindesmærkets forestående restaurering. Hvor Buen ligger i dag, lå i gamle dage en toldbod - bygningen til venstre i øverste billede.

En banegård med spor

Ved voldenes fald bredte byen sig ud over det åbne land, næsten som en opstemmet flodbølge. Jernbanen blev i 1863 ført ind til en større banegård, der lå, hvor Paladsteatret nu ligger. Der lå den indtil 1912, hvor den nuværende hovedbanegård blev taget i brug. Det gamle jernbaneterræn, syd og vest for Paladsteatret gav derfor plads til en række markante, større ejendomme, hvoraf en af de første var Axelborg.

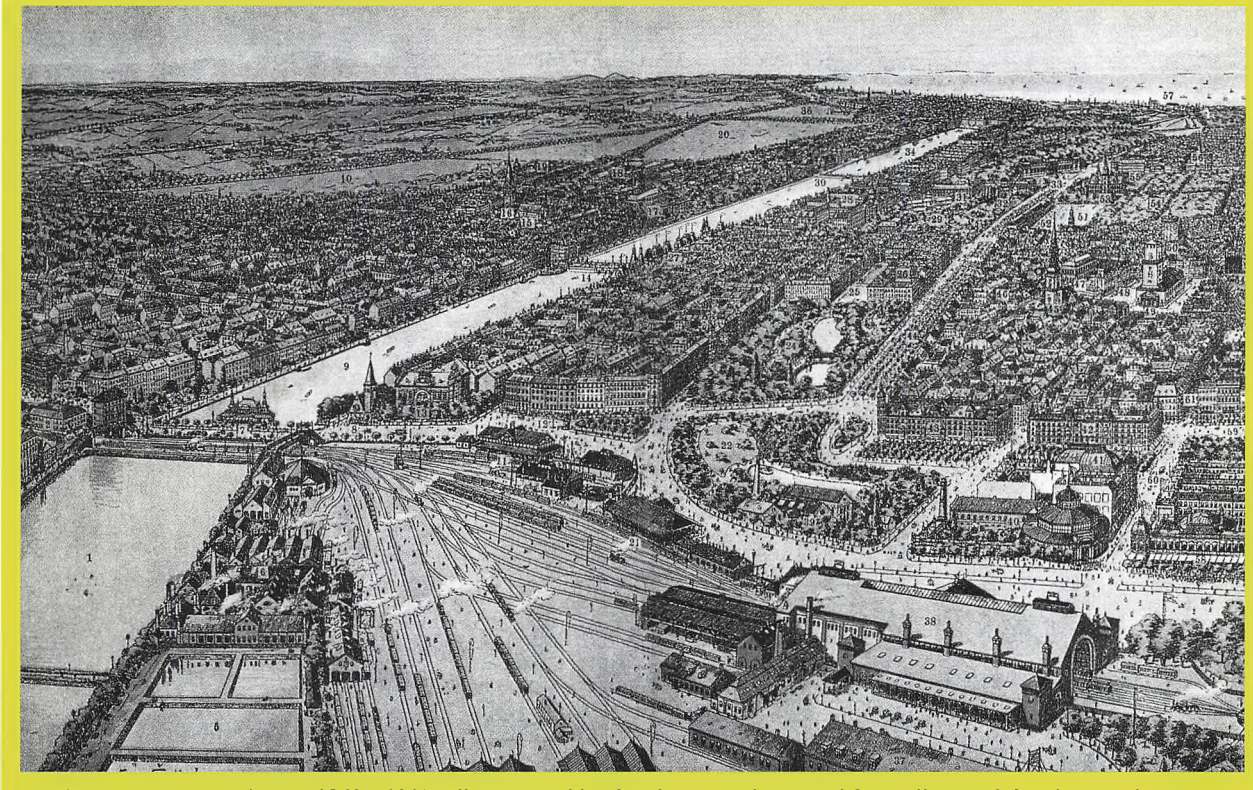

Jernbaneterrænet som det var 1863 - 1911. Alle sporene blev ført frem over broen ved Søpavillonen til den daværende hovedbanegård, hvor Paladsteatret nu ligger.

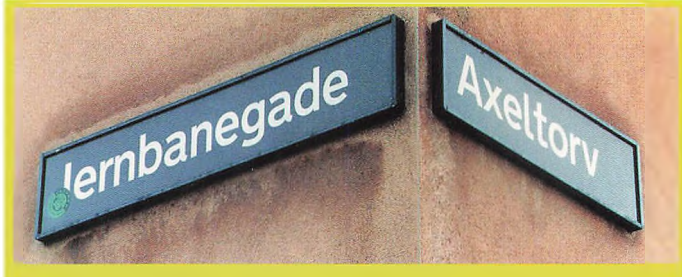

Det eneste spor af den gamle banegård er, at gaden, der forbinder H.C. Andersens Boulevard med Axeltorv, stadigvæk hedder Jernbanegade.

Der bygges i adstadigt tempo

Efter 1912 begyndte så bebyggelsen af det store jernbaneareal, der nu var blevet ledigt, men det gik langsomt. I mange år bestod en stor del af Axelborgs „omegn" af lave og tilfældigt sammenbyggede barakker og bazarer med en masse boder og småforretninger.
Der skulle gå henved et halvt århundrede, før området var fuldt udbygget med opførelsen af Buen, Centrumgården og SAS-Royal Hotel.

Som terrænet vest for Axelborg så ud før byggeriet på det gamle jernbaneterræn kom i gang. Shellhuset i baggrunden havde endnu ikke været under behandling af de engelske bombefly, det skete i marts 1945.

I 1959 bliver SAS Royal Hotel færdigt, og det gamle jernbaneterræn er hermed bebygget, - lige bortset fra banegravene, som kunne blive til smukke pladser og torve, hvis de blev overdækket.

Grundsten og cylinderhatte

Grundstenen indmures. Til venstre iført cylinderhat og diplomatfrakke de to hovedpersoner: Anders Nielsen og J. Chr. Jensen.

Dristige mænd på tårnets top kort før byggeriets afslutning.

Den Danske Andelsbank blev oprettet i 1909, men begyndte først sin virksomhed i oktober 1914 med kontor i Århus. Formanden, gårdejer Anders Nielsen, Svejstrup Østergård havde længe ønsket et passende hovedsæde for den groende Andelsbank og de mange landsdækkende andelsselskaber, som var opstået omkring slutningen af forrige århundrede, ikke mindst i kraft af hans ideer og virke.
Århus var blevet spurgt, men det blev ikke til noget, da den udsete grund på Bispetorvet i umiddelbar nærhed af Domkirken ikke måtte bruges til formålet. Det ville nok også have været synd. Resultatet blev i stedet en aftale imellem banken og Arbejdernes Andelsbolig-forening om i fællesskab at bygge et „Andelsselskabernes hus" i København. Det blev Axelborg. Grundstenen kunne nedlægges d. 1. juli 1918.

Grundstensdokumentet indstøbes i et glasrør, før det lægges på plads. Th. ses ejendomsselskabets første formand, konferenceråd J. Dithmer.

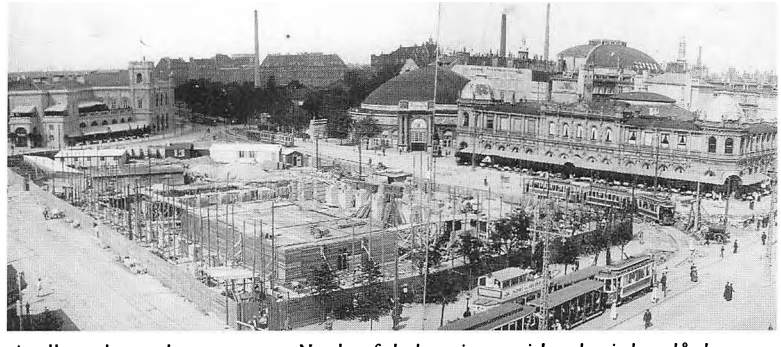

Axelborg begynder at gro op. Nogle af de bygninger vi kender i dag, lå der allerede - til venstre Paladsteatret, der var blevet færdig et par år tidligere - til højre Cirkusbygningen og Restaurant National, der senere blev til National Scala og efter omfattende ombygninger til stormagasinet Anva, nu senest Scala. - Axeltorv var dengang og mange år efter ikke noget egentligt torv, men gennemkørsel for sporvogne og busser og en overgang parkeringsgade.

Arkitekter og arkitektur

Efter en arkitektkonkurrence med 56 deltagere faldt valget på et projekt udarbejdet af arkitekterne Wittmarck og Hvalsøe.
Arkitekturen er en form for nyklassicisme, som prægede en del af datidens monumentalbyggerier i den lidt lovløse tid før funkis og modernisme slog igennem. Man hentede ideer fra fortiden. Spor af græsk, romansk og orientalsk arkitektur findes rundt omkring i Axelborg. Det indre afslører til gengæld bygherrernes ønsker om en hensigtsmæssig kontorbygning med alle de moderne faciliteter, datiden kunne præstere og som også nutidens brugere nyder godt af, selv om der er gået 75 år.
Repræsentanter fra byggeudvalget og arkitektfirmaet var bl.a. på studierejse til Stockholm, hvor de beså den svenske Enskilda Banken, der var opført i 1915. Det kan ligefrem ses. Der er svensk - stockholmsk tyngde over Axelborg med en kvalitet, som nutidens byggeri sjældent kan opvise.
Facaden er pudset med porfyrit - en blanding af granit og sandsten. Alle gesimser og søjlerelieffer er lavet af bornholmsk sandsten.
Bygningen var dengang den næststørste verdslige i København, kun overgået af Christiansborg, der var blevet færdig i 1917.
Huset består af 17.000 sække cement, 3 mill. mursten + en del andet. Etageareal ca. 16.000 m².
Den samlede byggesum blev på ca. 10 mio. kr. mod budgetteret 5 mio. kr.. Overskridelser er ikke nogen ny opfindelse! Det skal dog tages i betragtning, at byggeriet blev påbegyndt under 1. verdenskrigs stærke pris- og omkostningsstigninger. F.eks. måtte cementleverandøren, selvfølgelig Dansk Andels Cementfabrik i Nr. Sundby, gentagne gange anmode om prisforhøjelser.

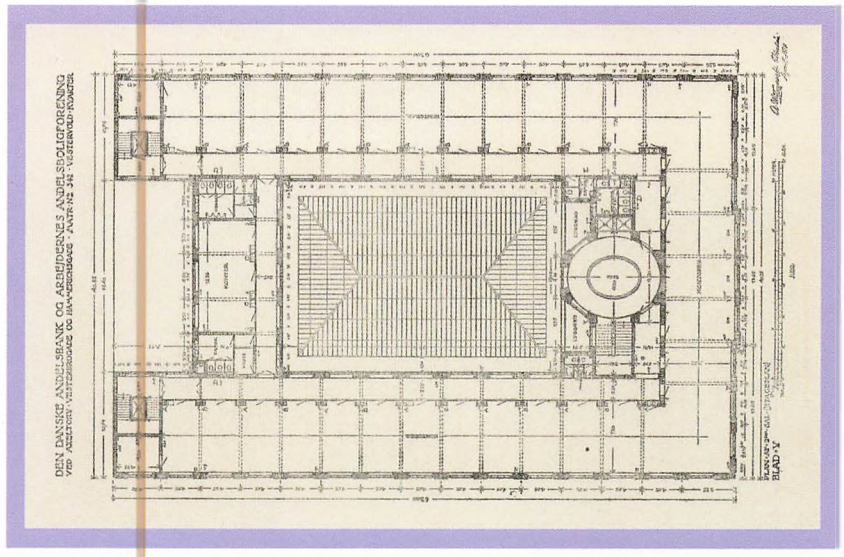

Grundplan af Axelborg.

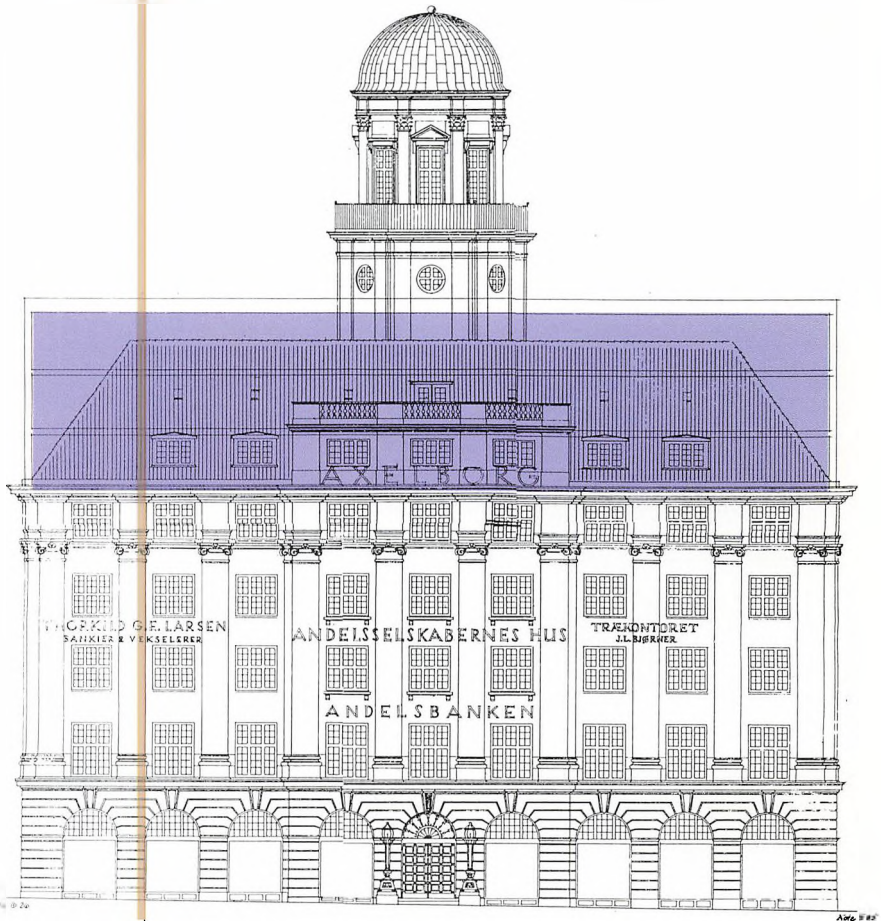

Axelborgs sydfacade. Stregerne i det farvede felt for oven på tegningen stammer fra planer om at fjerne tårnet og bygge 3 etager på engang i slutningen af 50'erne.

Hovedindgangen - den tunge bronzedør - er et monument i sig selv. Den består af 6 relieffer fremstillet af billedkunstneren Axel Poulsen. Felterne symboliserer forskellige erhvervsgrene: Landbrug, industri, handel, søfart, fiskeri og håndværk. Axel Poulsen er kendt for mange af vore betydelige historiske mindesmærker, bl.a. Genforeningsmonumentet i Københavns Fælledpark og Frihedsmonumentet i Ryparken. Prisen blev godt 20.000 kr. Rygtet gik, at døren havde kostet en hel bondegård - det havde nu nok været en af de mindre -. En bondegård kunne i 1920 fås for omkring 100.000-150.000 kr.

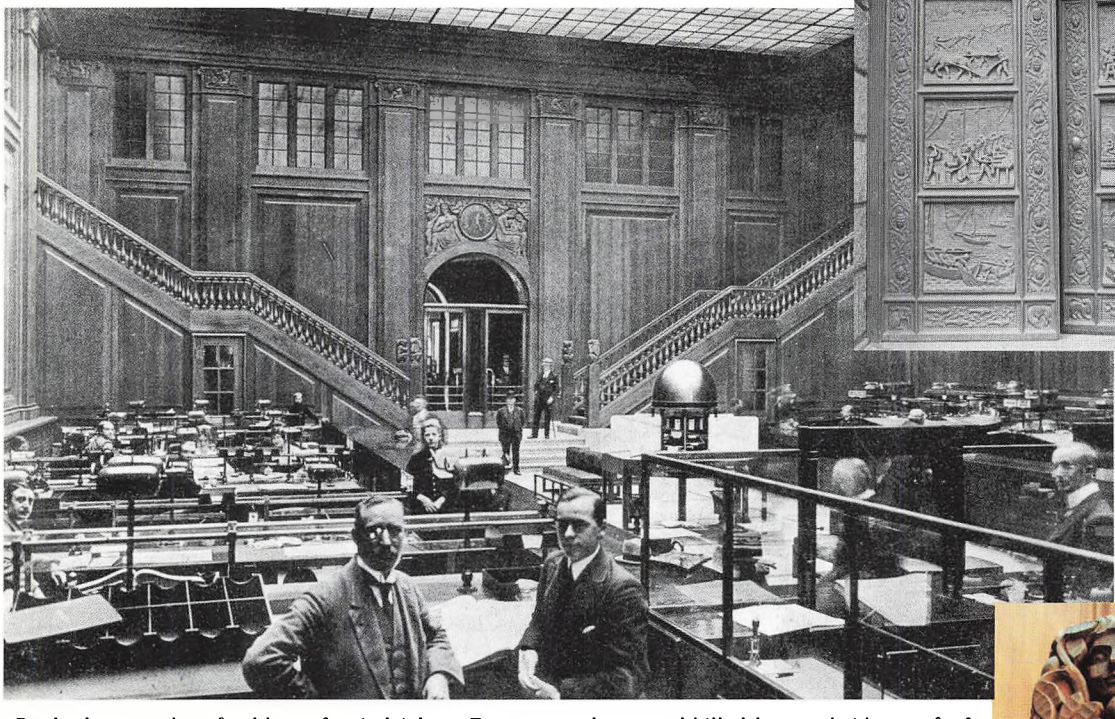

Banksalen som den så ud kort efter indvielsen. Egetræspanelerne med billedskærerarbejder, også af Axel Poulsen, er bevarede. Ved foden af trapperne står fire figurer, symboliserende de fire årstider. Den på billedet t.h. er høst og efterår.

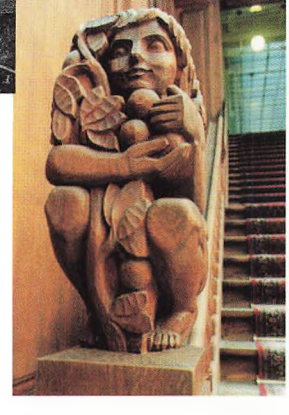

Fra forhallen med de 10 gennembrud, der bryder etagerne. Som et særligt raffinement er de nederste ovale - og de øverste cirkulære.
- Ved indvielsen i oktober 1920, da bestyrelsen beundrede værket oppefra, kastede de deres høje hatte ned gennem rotunden.

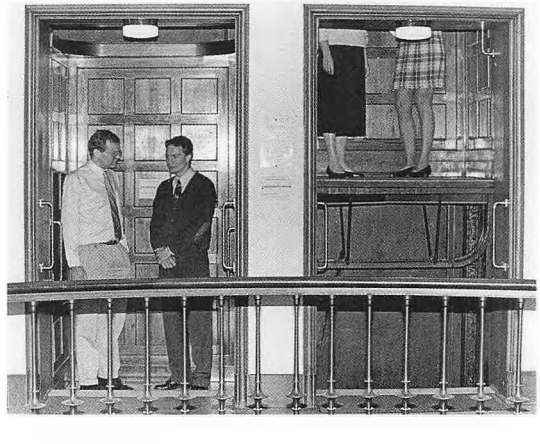

Det gamle Axelborgs elevatorsystem er en oplevelse. Den har form af en stedsekørende kæde af elevatorstole. Dens officielle navn er paternoster efter katolikkernes rosenkrans. Den udmærker sig ved stor kapacitet og ved, at eventuelt interesserede må springe på og af, når det er tiden. Måske et billede på livet i bygningen. Til at begynde med måtte ejendomsselskabet ansætte en vagt i forhallen, der kunne vejlede i elevatorens rette brug.

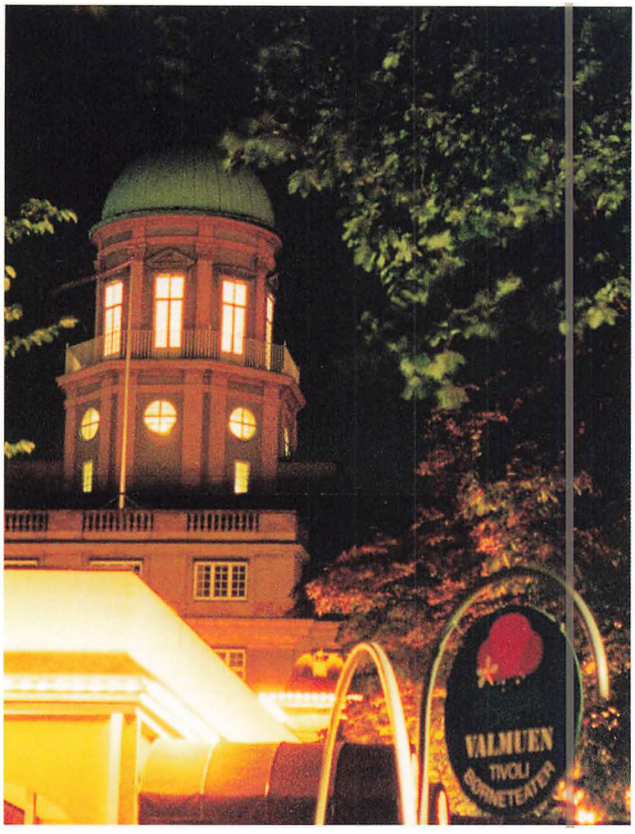

I slutningen af byggeperioden, da udgifterne blev lidt for store i forhold til budgettet, rejste der sig stemmer for at spare tårnet væk. Det blev ikke til noget. I dag er de fleste nok glade for, at det gik, som det gik. Internationalt kaldes København de skønne tårnes by. Axelborgs kuppel er en del af dette billede. I aften og nattetimerne tændes den indre belysning af vindueskransen som en hilsen til naboerne.

Tårnet har i dag en praktisk funktion som hjemsted for Axelborgs tårnsangere - et kor, der benytter tårnets fremragende akustik ved prøver og koncerter. Medlemmerne kommer for størstedelens vedkommende fra virksomhederne i Axelborg.

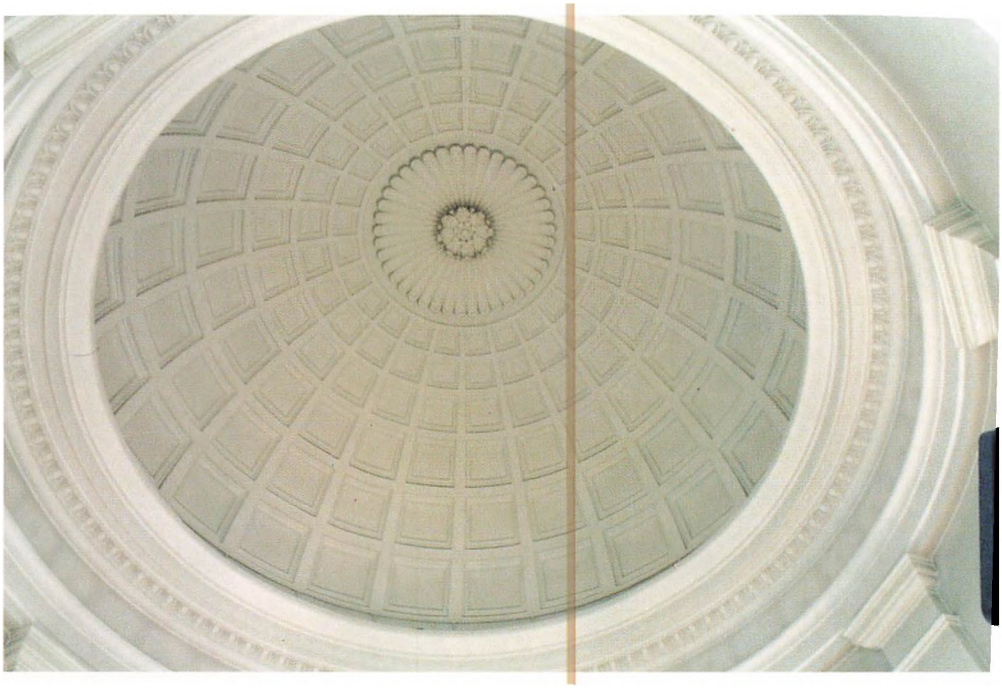

Kuppelloftet 45 meter oppe, med dets stukfirkanter er lavet på samme vis som de tilsvarende i Københavns Domkirke, hvor de tjener et akustisk formål.
I Axelborg kommer de til nytte, når Tårnsangerne synger.

Indvielse og store ord

Den 7. oktober 1920 kunne Axelborg slå sine porte op for offentligheden. Der havde været nogen diskussion om navnet, men efter en kort rundtur i vor nordiske mytologi, hvor bl.a. Trudvangnavnet på Thors bolig i Asgård var på tale, nåede man heldigvis frem til en beslutning om at opkalde bygningen efter Københavns grundlægger biskop Absalon, hvis danske navn er Axel. Torvet ved siden af var iøvrigt blevet navngivet Axeltorv 3 år før, så de ting passede godt sammen.

De fleste kvadratmeter tog naturligt nok de daværende ejere i besiddelse ved indflytningen, nemlig Arbejdernes Andelsboligforening og den danske Andelsbank, senere kom Jysk Andels Foderstofforretning, Dansk Andels Gødningsforretning, Andelsslagteriernes Fælleskontor med tilknyttede organisationer samt Landbrugsraadet og De samvirkende danske Landboforeninger. Allerede fra 1918 begyndte forretninger at flytte ind i gadeplanet.

Nationaltidenden 7/10. 1920

Danmarks største Forretningshus er fuldført.

„Axelborg" har kostet 10 Mill. Kr. at opføre.

Et betydningsfuldt Udslag af Samvirke.

I disse Aftener straaler Lysene for første Gang i den mægtige Bygning, som Danmarks Andelsfolk og Københavns Arbejdere i Fællesskab har opført paa Vesterbros Passage lige overfor Banegaardsterrænet.

Der har været noget delte Meninger om dette Kæmpehus — eller rettere sagt, lad os hellere indrømme, at de fleste af os har nærer bange Anelser ved at se det skyde i Vei-

Sals Højde til Glastaget, der strækker sig over hele Rummet. Smukke Træskærerarbejder pynter Kapitælerne under Lofterne — ved Trappeopgangen til Direktionens, Repræsentantskabets og Korrespondanceafdelingens Lokaler, paa første Sal findes fire andre Træfigurer, forestillende Aarstiderne.

Lokalerne ovenpaa er ogsaa beklædte med Træpaneler. I Direk-

Et lykkeligt Samvirke mellem Bønder og Arbejdere

Folkets Avis 7/10 20

Indvielsen af Byens største Pragtbygning.

Andelsbanken tager „Axelborg" i Besiddelse.

Socialdemokraten 7/10. 1920.

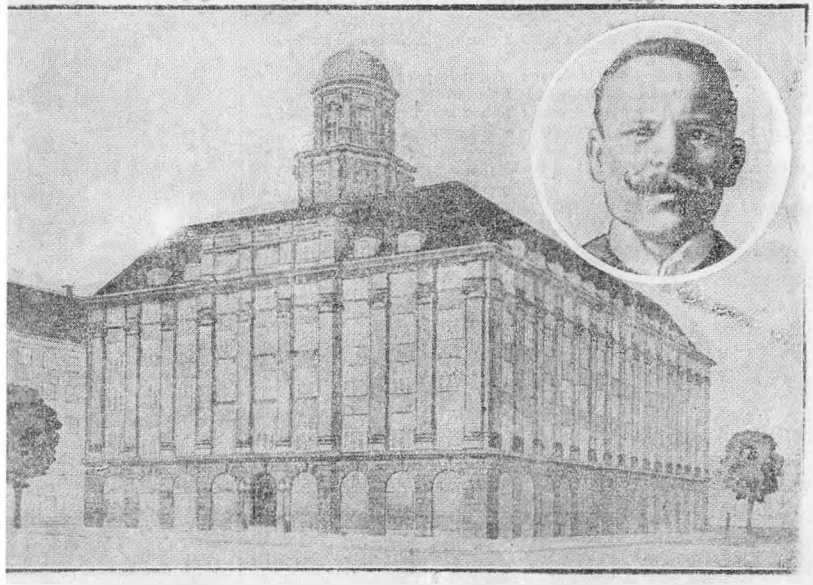

en fuldendte Bygning, som i Gaar blev indviet. I Cirklen Folkethingsm. J. Chr. Jensen.

ed en lille Festlighed i Gaar Ef-
iddags blev Andelsbankens nye
ning »Axelborg« indviet. Byg-
en, som allerede er udlejet og til
taget i Brug, har kostet ca. 10
ioner Kroner.
rundstenen til »Axelborg« blev
lagt den 11. Juli 1918, og Kransen

blev hejst den 3. Oktober 1919.

Ved Indvielsen beundrede Gæsterne navnlig de fortrinlige Lysforhold, der hersker i den overbyggede Gaard, hvor Banken fremtidig skal have Ekspeditionslokale.

Arbejdernes Andelsboligforening i Samarbejde med Andelsbanken har

her skabt en Bygning, hvis Lige man skal søge efter i hele Skandinavien.

Arkitekterne *A. Wittmack* og *V. Hvalsøe* har ledet Opførelsen, og omkring dem har grupperet sig en Stab af dygtige Haandværkere, som i Fællesskab har frembragt det smukke Resultat.

De københavnske dagblade sparede ikke på superlativerne i deres omtale af indvielsen d. 7. oktober 1920. "Lykkeligt samvirke". "Pragtbygning". "Betydningsfuldt samvirke". Den gode håndværksmæssige kvalitet og bygningens høje tekniske stade fremhæves i snart sagt alle reportager. Dagbladet Socialdemokraten indsatte dertil, måske naturligt nok, et miniportræt i billedet af Axelborg af den ene af bygningens „fædre", J. Chr. Jensen fra Arbejdernes Andelsboligforening.

Så bliver det hverdag

Så snart knaldet fra den sidste champagneprop var døet hen, meldte hverdagen sig. Der manglede noget, inden hele anlægget stod færdigt. Axelborg fyldte kun 3/5 af grunden, og man kunne ikke nøjes med at dyrke gulerødder i resten. Der skulle bygges, men pengene var blevet små, og der skulle tjenes leje.

Efter forhandlinger mellem Københavns Kommune og det ejendomsselskab, der nu var dannet, efter at hovedfasen af Axelborgbyggeriet var afsluttet, blev der opnået enighed om at gennemføre et skrabet, midlertidigt byggeri på den resterende del af grunden.

Den ekstra etage med hotel ses tydeligt.

Som ved enhver forhandling blev der opnået noget for begge parter. Axelborg fik lov at bygge billigt og lavt, men på dispensation foreløbig i 10 år. Kommunen havde brug for et folkekøkken - det blev indrettet i stueetagen. Det blev til en toetagers tilbygning på ca. 2000 kvadratmeter, der stod færdig i 1922 til en pris af ca. 480.000 kr. Dispensationen blev siden gentagne gange forlænget, senest i 1949 efter aftale med daværende overborgmester H. P. Sørensen. Denne gang var der ligeledes forskellige interesser bl. a. hos kommunen og Københavns Turistforening, der ønskede flere hotelsenge i København til den stigende turiststrøm, der startede i efterkrigsårene. Resultatet blev, at der blev bygget en ekstra etage på tilbygningen i 1949, som blev indrettet til ca. 60 hotelværelser, som gjorde god nytte i de følgende 10-12 år. Hotellet havde karakter af nødhotel. Et andet blev opført ved Østerport station. Det ligger der stadig, men er blevet gjort permanent ved ombygning.

Nogen kaldte tilbygningen "Valborg", ihukommende Oehlenschlägers drama "Axel og Valborg". Der var dog langt fra noget dramatisk over den beskedne tilbygning ud imod Axeltorv og Hammerichsgade, og dog! Da Apolloteatret, der oprindelig lå ved Tivolis hovedindgang, blev Schalburgteret under besættelsen, fik teatret midlertidig husly i Valborg. - Den ene nabo hjalp den anden.

Folkekøkkenet dagen før åbningen i 1922. Mærk vel dugene på bordene - ganske flot! Denne sociale spiserestaurant virkede her i henved 40 år.

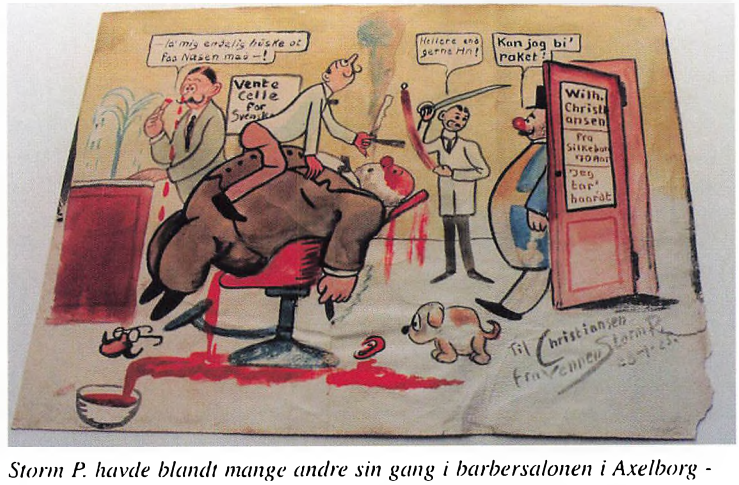

Storm P. havde blandt mange andre sin gang i barbersalonen i Axelborg - for at snakke, hente indtryk og blive barberet. Det siges, at han vel anbragt i stolen ofte har udbrudt: "Husk nu - tynde skiver!"

Trange tider

I sommeren 1925 måtte Andelsbanken standse sine betalinger og træde i likvidation. Første verdenskrigs økonomiske efterdønninger havde bragt en del af bankens låne-arrangementer i vanskeligheder. Det betød, at den måtte i likvidation i en periode på ca. 4 år, men med det interessante resultat, at dividenden til skyldnerne nåede op over 90% - langt bedre end forudsagt.
For Axelborg betød dette naturligvis vanskeligheder, når den ene af ejerne og den største lejer indstillede virksomheden. Hertil kom, at Axelborgs anden ejer, Arbejdernes Andelsboligforening, også kom i vanskeligheder. Hovedparten af dens økonomiske arrangementer var nemlig foregået gennem den nu lukkede Andelsbank. Det lykkedes dog at komme igennem alle vanskelighederne og få de mange kvadratmeter lejet ud til forskellig side. Banksalen blev ombygget til mødesal og fungerede som sådan i et par år. Ideen om et andelsbevægelsens hus blev unægtelig noget afbleget.
I januar-februar 1927 verserede flere planer om en mere indbringende udnyttelse af Axelborg - væsentligst den store banksal med sine ca. 600 kvadratmeter og 10 meters loftshøjde. De to vigtigste forlydender gik ud på at indrette salen til opera og oven i købet opera comique efter fransk mønster. Et andet var at lade en af datidens celebre natklubber overtage hele herligheden. Ingen af delene blev til noget.
Alle disse overvejelser og rygter har givetvis sat gang i kredse inden for landbrugets andelsbevægelse med henblik på fortsat at sikre Axelborg som andelsbevægelsens hus. Man kan ligefrem forestille sig stemningen blandt bønder. Axelborg som natklub! Det skal ej ske! Resultatet blev, at en række organisationer inden for landbrugets andelsbevægelse købte ejendommen af Andelsbankens likvidationsbo og Arbejdernes Andelsboligforening for 7,5 mill. kr. Andelsboligforeningen forblev dog i Axelborg som lejer endnu en del år. Fra nu af var bønderne ene herre i huset. De to virksomheder, som havde rejst Axelborg, og som repræsenterede arbejder og bonde, måtte gå hver sin vej - som følge af tidernes ugunst.

Banksalen ombygget til mødesal, der kunne rumme op til 400 mennesker. Den blev en tid udlejet for 250 kr. om dagen.

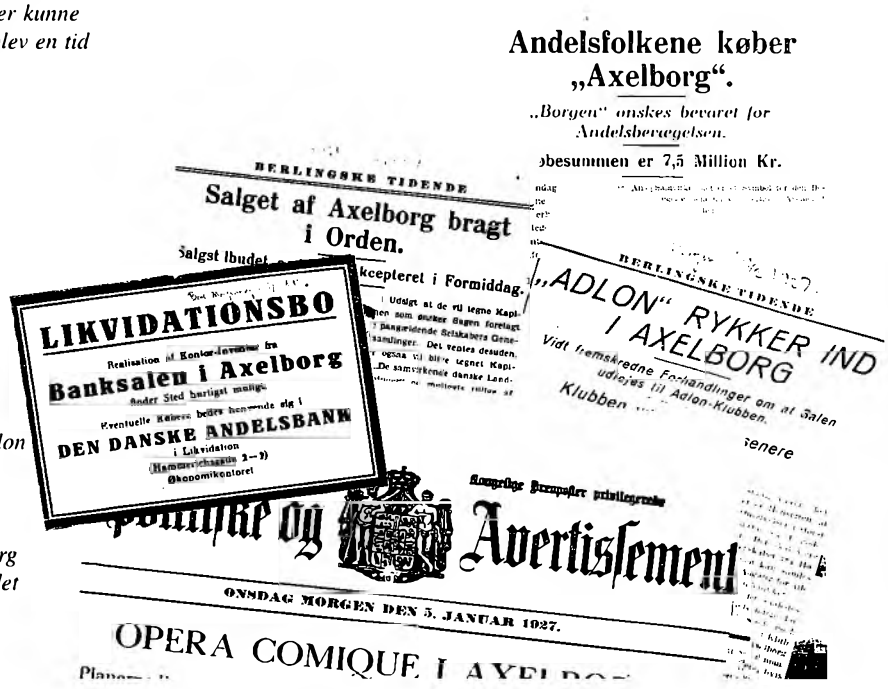
Andelsfolkene køber „Axelborg".
„Borgen" ønskes bevaret for Andelsbevægelsen.
BERLINGSKE TIDENDE
Salget af Axelborg bragt i Orden.
LIKVIDATIONSBO
Banksalen i Axelborg
DEN DANSKE ANDELSBANK
i Likvidation
„ADLON" RYKKER IND I AXELBORG
Politiske og Kommercielle Avertissement
ONSDAG MORGEN DEN 5. JANUAR 1927.
OPERA COMIQUE I AXEL

Solide rygter om, at natklubben Adlon ville købe Axelborg, bringes i Berlingske Tidende d. 19. februar 1927. Samme avis bragte i januar detaljeret forlydende om, at Axelborg skulle være operahus. - Sådan gik det dog ikke.

Stil nu ind på de danske stationer

I 1928 flyttede Statsradiofonien ind som ny stor lejer. Banksalen blev til radiostudier, hvorfra musik og tale som noget ganske nyt kunne spredes til mange tusinde hjem. Radioorkestret kom snart op på 24 musici. Kendte dirigenter som Launy Grøndahl, Emil Reesen og Louis Preil har svunget taktstokken i salen med den fine akustik. Statsradiofonien forblev i Axelborg indtil 1941. Komponisten Erik Fiehns kendingsmelodi fra 1932, "Stil nu ind på de danske stationer", klang dagligt ud fra Axelborg i de år.

På daværende tid var radiofonien en virksomhed i stærk udvikling. Mulighederne for større lokaler kom derfor som en lettelse efter begyndelsen i små rum over hovedposthuset i Købmagergade.

En af datidens store kulturpersonligheder, litteraturhistorikeren og den uforlignelige Holbergfortolker, professor Vilhelm Andersen, nægtede oprindeligt at gå til mikrofonen under de trange forhold i Købmagergade med en bemærkning om, at han skulle have mange penge for at sidde på et das og tale til en skov af hørerør.

Først under de nye og langt bedre forhold, som Axelborg kunne byde på, indvilligede han i at gå i studiet.

Om professoren havde vidst, at teknikken endnu manglede en tand, havde han næppe gjort det. Larmen fra herretoiletterne kunne fornemmes i mikrofonen - og kunne give genlyd i de mange tusinde hjem, der havde fået radio, incl. Kong Chr. X, som på sin daglige morgenridetur mødte professoren med bemærkningen: „Nå professor, så kom De dog på dasset!".

Toiletterne blev herefter låst under udsendelserne.

Den skylle fra Axelborg skulle blive den sidste af den art.
Det nye regelsæt var dog ej heller uden problemer. Engang måtte radioorkestret vente adskillige minutter på dirigenten. Han var låst inde på toilettet.

Radioen blev hurtigt til en vigtig kulturspreder, efterhånden som teknikken hastigt forbedredes og den første skepsis overvundet. Det er vist ikke for meget sagt, at radioen i Axelborgtiden blev folkeeje. Antallet af radiomodtagere steg med 500.000 til 750.000 i de år.

Professor Vilhelm Andersen ved mikrofonen i Axelborgstudiet. Mon det var Den politiske kandestøber, der gik ud i æteren?

Krisen i 1930'erne og krigsårene

Med 30'rnes krise og krigsudbruddet i september 1939 var Axelborgs krise forbi. Jo sværere bønder og andre folk fik det, desto flere kontorer skulle der til for at fordele besværlighederne.

Der blev brug for alle de kvadratmeter, Axelborg kunne præstere. En ny Andelsbank var åbnet i 1925 under navnet Dansk Andels- og Folkebank. Efter en beskeden begyndelse fik den brug for flere lokaler. I 1941 kunne banken, der nu hed Andelsbanken, genindtage banksalen til sit oprindelige formål, og sådan har det været siden. Ganske vist er Andelsbanken efter fusion med Privatbanken og SDS blevet til Unibank, og gamle hovedsæde i Axelborg er i dag Unibanks Axelborgafdeling.

1930'erne førte mange kriseordninger med sig for landbruget, ikke mindst omkring afsætningen. Der blev i den forbindelse oprettet en række eksportudvalg, hvis kontorer for en stor dels vedkommende fik til huse i Axelborg i tilknytning til Landbrugsraadet, der koordinerede en stor del af ordningerne.

Et svinekort fra 1930'erne. Et led i rationeringen af de knapt tilmålte eksportmuligheder for svin til det britiske marked. Uden dette ledsagende kort kunne svinet praktisk taget ikke sælges. Kortene var prydet af et stiliseret billede af Axelborg. Om det indgød mere respekt hos de involverede, skal ikke kunne siges. På bagsiden var gode råd til svineproducenterne - fuldt holdbare i dag - der er ikke så meget nyt under solen, som mange tror. Kortene blev fordelt til svineproducenterne efter et kvotesystem, baseret på tidligere leverancer, ejendomsstørrelse og fodergrundlag. Alle fordelingsnøgler avler kritik. I en revytekst fra dengang hed det således, at fordelingsnøglen var - „Valle + skummetmælk gange dyrlægens telefonnummer", men så tilfældigt gik det nu ikke til.

De sad tæt i de gamle kontorer. Disse billeder er fra Landbrugets Kvæg - og Kødudvalg 1944.

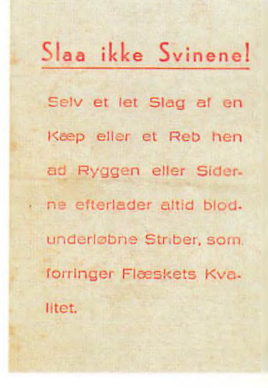

R.A.F. i vindueshøjde

Den 21. marts 1945 var en af 2. verdenskrigs mest dramatiske dage for København - og Axelborg. Den dag bombede engelske fly Gestapos daværende hovedkvarter i Shellhuset. De angribende fly passerede umiddelbart forbi Axelborg, så at sige i vindueshøjde. Operationen lykkedes. Gestapo med tilhørende papirer og arkiver fik deres bekomst, ud af denne verden. Axelborg slap ved den lejlighed med knuste ruder for 12.000 kr. - et rimeligt bidrag til det gode formål. Ulykkeligvis omkom også mange uskyldige mennesker, da et af de angribende fly faldt ned over den franske skole på Frederiksberg.

Flere af medarbejderne i Axelborg havde noget med forberedelserne at gøre som leverandører af billeder og iagttagelser til den britiske efterretningstjeneste. De var i det skjulte blandt Landbrugsraadets ansatte. Axelborg var en vigtig dækadresse for frihedskampen fra 1940-1945. - Huset var samtidig ramme om en del nødvendige forhandlinger med besættelsesmagten om leverance af levnedsmidler. Vigtige sidegevinster var, at Axelborg flyttede lidt rundt med tallene til fordel for hjemmemarkedet. Tyskerne opdagede ingenting - ej heller, at Axelborg igennem forbindelser i Stockholm underrettede vore allierede om levnedsmiddelsituationen i Danmark - og om de mængder, besættelsesmagten aftog - og dermed også om troppestyrkernes antal. Samarbejdet mellem de nordiske landbrugsorganisationer, som dansk landbrug havde tiltrådt i 1936, spillede en uofficiel rolle her. Det overvintrede under krigen med et sekretariat i Stockholm, som de svenske landbrugsorganisationer stod for.

Shellhuset brænder den 21. marts 1945.

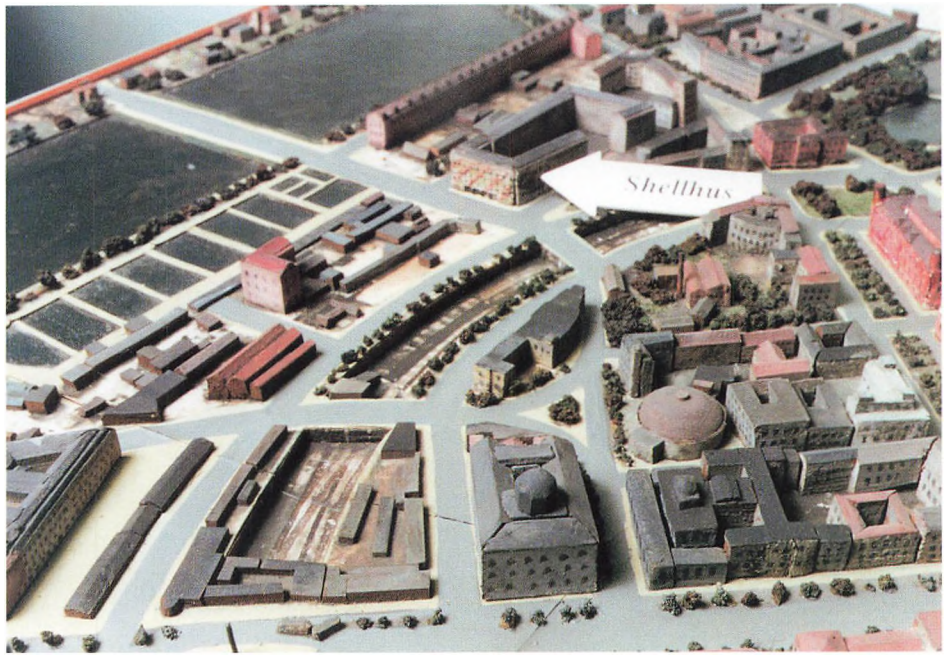

På grundlag af oplysninger fra Danmark - herunder Axelborg - byggede RAFs tekniske afdeling en detaljeret model, som flyverne benyttede. Modellen, hvor Axelborgs kuppel var et af ledemærkerne, findes i dag på Imperial War Museum i London, hvorfra dette billede er hentet.

Valborgs endeligt

I 1962 løb Valborgs timeglas ud. Hendes liv, kun ca. 40 år, var kort, men indholdsrigt som hjemsted for flere restauranter af forskellig type, bl. a. et folkekøkken, hvor der vistnok også var blevet handlet en del rationeringsmærker under krigen. Mange af gæsterne var enlige, der solgte deres mærker, så snart de fik dem. Desuden var der udstillingslokaler, radioforretning, barbersalon, billardsalon, hotel og revyteater samt folkelige restauranter som "Olympia" og "Granada", men nu var det altså slut. Den kommunale dispensation kunne ikke forlænges mere. Desuden var der efterhånden opstået et betydeligt pres fra en række af de store beboere i Axelborg for at få mere plads. Det gjaldt særlig Andelsbanken og det nyoprettede Afsætningsraad og de store grovvareforretninger, der senere blev til Dansk Landbrugs Grovvareselskab.
Resultatet blev, at den gamle tilbygning måtte vige for en ny og meget større. Hendes godt 2000 kvadratmeter skulle blive til ca. 12000 nye.

Således forgår al verdens herlighed. På gavlen af Axelborg ses rester af hotellets flisekøkken.

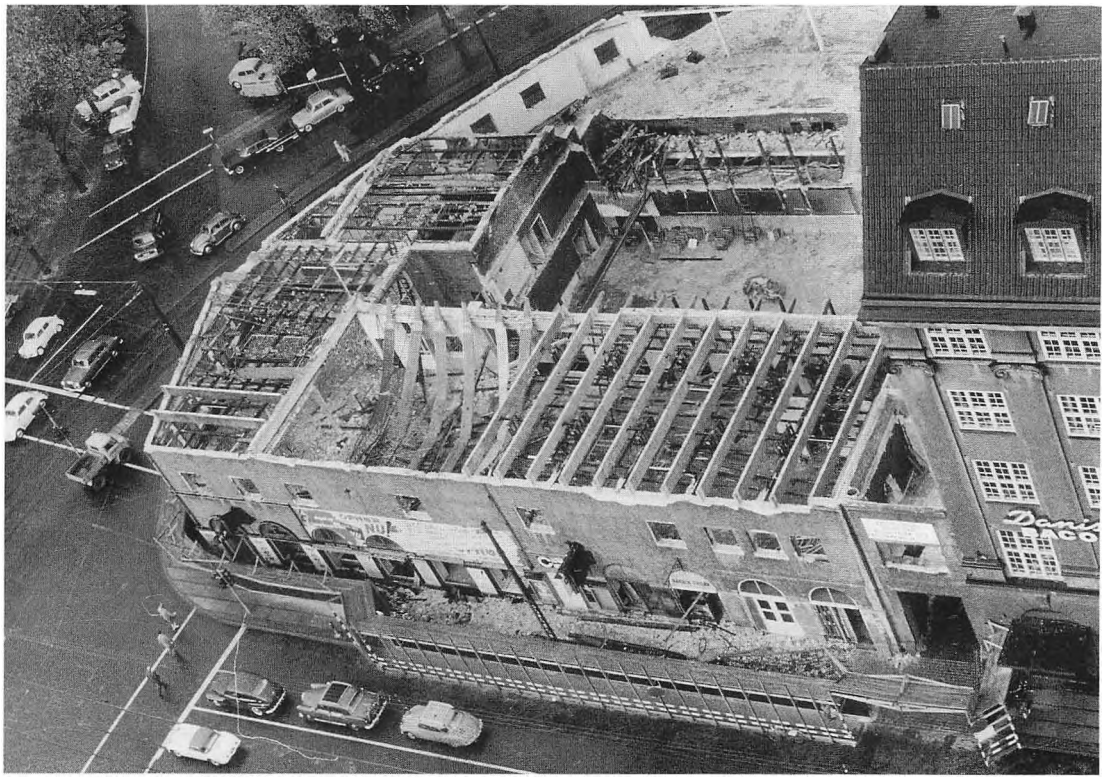

Valborgs fald.

Det nye Axelborg, en vanskelig mosaik

Der var tre hovedproblemer ved planlægningen af nybyggeriet. Det første, at klokken var faldet i slag. Senest i begyndelsen af 1960'erne skulle den gamle tilbygning afløses af noget nyt og permanent. Det andet var at skabe en arkitektonisk helhed. At bygge videre i den gamle stil var for dyrt og uhensigtsmæssigt. Det tredie var at skaffe plads til dækning af det øgede behov for kontorplads. Axelborg var blevet noget af en magnet. Snart sagt alle med tilknytning til landbruget ville bo der - og de, der var der i forvejen, skulle bruge mere plads.

I 1958 begyndte ejendommens bestyrelse at drøfte nybygning og udvidelse til afløsning af Valborg, men først i 1962 kunne byggeriet indledes. Starten blev forsinket af de ret strenge bånd på nybyggeri, som var gældende dengang. Vi befandt os i de glade 1960'ers noget ophedede økonomi. Til sidst lykkedes det. Den 1. juli 1962 kunne byggeriet indledes.

Som så ofte i historien er det sammenfaldende begivenheder, der drejer dens hjul og måske ændrer udtænkte planer. Sådan var det også med Axelborgs nye tilbygning. Ejendomsbestyrelsens overvejelser gik først i retning af at bygge et parkeringshus til betjening af den stadig stigende strøm af biler, som prægede 1950'ernes København, kombineret med en udvidelse af det gamle Axelborg med flere etager, men den plan gav ikke plads nok, og så var den for dyr.

Fra sidst i 1950'erne medførte udviklingen andre planer. Andelsbanken pressede på for at få mere plads, særlig facadeplads. - Banken havde i den forbindelse ønsker om at overtage hele Axelborg som et værdigt hovedsæde. Dette var ikke muligt som følge af modstand fra andre aktionærer i bygningen. Først i 1981 fik banken sit hovedsædespørgsmål løst ved købet af Teknologisk Instituts bygning nærved. Men i mellemtiden ønskede Andelsbanken væsentlige udvidelser i Axelbog. - Også en af de andre store lejere, Jysk Andels Foderstofforretning, tænkte på ny adresse i København. - Fusionen til Dansk Landbrugs Grovvareselskab lå lige om hjørnet. - Fornøjelserne rammer for både JAF og det senere DLG blev skaffet i nybyggeriet. Landbruget oprettede efter nogen diskussion et afsætningsråd for at medvirke til løsning af de stigende afsætningsvanskeligheder, som udviklede sig i slutningen af 1950'erne. Inden man kunne nå så vidt, måtte der skaffes mere kontorplads og helst i Axelborg, hvilket da også til dels lykkedes ved dispensationsudnyttelse af gange og tagetager i det gamle Axelborg.

Baggrunden for Landbrugets Afsætningsråd var den landbrugspolitiske udvikling både herhjemme og ude. Der var dog tale om ambitioner, som senere måtte neddæmpes. Afsætningsrådet blev til et udvalg under Landbrugsraadet, og det fik

Som det kan ses af disse avisudklip, var hændelsesforløbet omkring Axelborg og Afsætningsrådet ikke uden en del dramatik. Ifølge referaterne fra ejendomsselskabets møder gik det hele lidt mere stille, selvom der var problemer, der skulle løses. En overgang forlød det i pressen, at det nydannede Afsætningsråd ville købe Axelborg. Problemet var bare, at ejendomsselskabet ikke ville sælge.

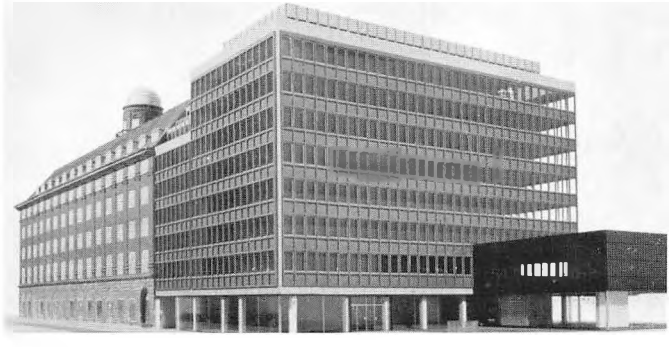

Modelfoto af Axelborg med den nye tilbygning.

senere kontorer i Buen. Men mens alt dette stod på, øgede det presset for mere plads i Axelborg.
Arkitektfirmaet, som tegnede nybygningen, blev det samme som i sin tid, nemlig Wittmarck og Hvalsøe.
Efter en række drøftelser i bestyrelsen af forskellige muligheder nåede man og til det resultat, der kendes i dag, en kontorbygning i moderne stil. Det var det mest hensigtsmæssige, både teknisk og økonomisk, og også fuldt forsvarligt i arkitektonisk henseende.
Efter arkitekt Hvalsøes død i 1958 blev han afløst af arkitekt Arne Madsen.
Byggesummen blev på ca. 22 mio kr. til forskel fra det første byggeri svarede budget og omkostninger til hinanden. Byggeriet var blandt de første, der benyttede edb-styring. Det sikrede, at tidsfrister kunne holdes, og kostbare byggedage blev sparet.
Ejendomsselskabets daværende formand, gårdejer Ejner Hansen, og direktør Finn Thøgersen fra Dansk Andels Gødningsforretning, senere DLG, styrede med dygtighed den ingenlunde lette opgave.
Byggeriet blev finansieret dels ved belåning i realkredit, dels ved udvidelse af aktiekapitalen, samt anvendelse af en formue på ca. 5 mio. kr., der var blevet opsparet igennem årene. Efter storme og besværligheder svarede Axelborgs økonomi efterhånden til udseendet - solid -. Det stigende renteniveau i de glade 1960'ere gav en del kurstab ved finansieringen, uden at det dog skabte økonomiske problemer for driften. De 12000 nye kvadratmeter førte som planlagt til betydelige omflytninger inden for det nu ca. 28000 kvadratmeter store bygningskompleks.
De samv. danske Andelsslagterier og Eksportsvineslagteriernes Salgsforening fik de 6 øverste etager i det nye. Der er de stadig, ganske vist under andre navne som Danske Slagterier og ESS-Food. Landbrugets Kvæg- og Kødsalg - Oxexport - flyttede ind på 2. salen og var der, indtil organisationen i 1993 opløstes. I dag er Dansk Erhvervsjordbrug flyttet ind i en del af disse lokaler. Landbrugsraadet flyttede også over i nybygningen på 1. sal hvor det fortsat har til huse. Siden har Rådet dog pånyfået en del lokaler i den gamle bygning samt på 2.-salen i det nye. Hele stueetagen blev indrettet til demonstrations- og udstillingslokaler for det nydannede Landbrugets Afsætningsudvalg. Dertil en stor delikatesseforretning og en restaurant. Disse aktiviteter er dog igennem tiderne afviklet og ændret, da de økonomisk ikke kunne nå sammen. I en lang periode havde brugsforeningerne et supermarked i Ny Axelborgs gadeplan. I dag er størstedelen af disse lokaler blevet til bowlingbaner. Den daværende Andelsbank fik sin længe tiltrængte udvidelse i det gamle Axelborg ud mod Vesterbrogade. En tæppeforretning og en danserestaurant samt Apolloteatret forsvandt ud af Axelborgbilledet i den sammenhæng.
Nybygningen var i tidens ånd udstyret med en del kunststoffer og et vel stort vinduesareal i forhold til vort danske vejrlig. Det gav en del indre klimaproblemer i begyndelsen, som dog hurtigt blev afhjulpet.

Blandt mere muntre sammenstød imellem arkitektur og hverdag kan nævnes en klage over, at toiletterne var for små. Der blev svaret, at de skam var arkitekttegnede, hvortil de to hundrede-pundige kreaturhandlere der kom i Axelborg bemærkede, at det var *de* altså ikke!

Ekkodanmark som det så ud i 1965-1974.

Beboerne i dag. -
Det hele begyndte med et værtshus

Vi begynder i gadeplanet. Ud mod Axeltorv har vi Axelborg Bodega. Den er præget af en ganske speciel atmosfære og er en del af Axelborglivet.
Bag de svære broncedøre og rotunden ud mod Vesterbrogade finder vi Unibanks Axelborgafdeling. Banksalen står næsten uændret, siden Den Danske Andelsbank flyttede ind for nu 75 år siden. Væsentlige synlige ændringer er personalets påklædning. Som det ses på billedet er jakke og knækflipper skiftet ud med skjorteærmer. Desuden er penneskafter og protokoller blevet til moderne edb-isenkram. Sidst men ikke mindst præger P.H.s koglelamper salen.

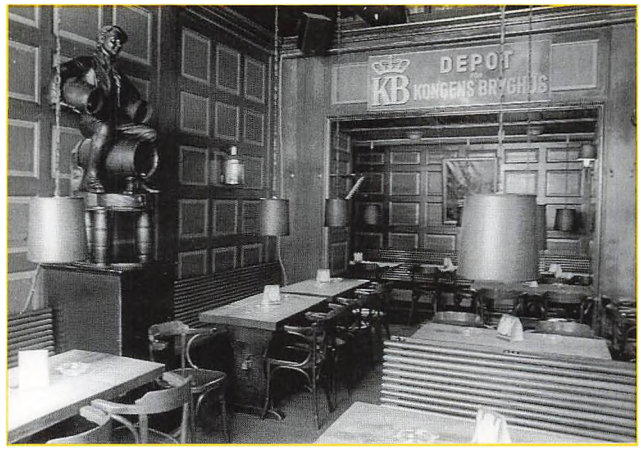

Det særprægede og uændrede interiør i bodegaen bærer præg af en rigtig ølstue. Figuren med de to tønder under armene, som ses til venstre i billedet, er hentet fra etiketten på den norske Linieakvavit.

Restauranten begyndte sin virksomhed i Axelborg i 1918. Altså før bygningen nogen sinde stod færdig. Det hele begyndte med et værtshus.

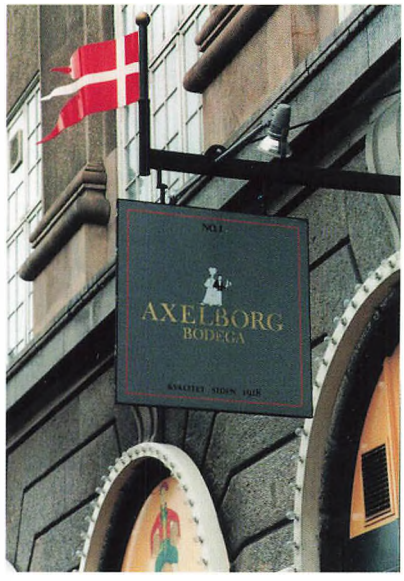

Skiltet over Axelborg Bodega, der fortæller - ganske vist lidt ulæseligt - at virksomheden begyndte i 1918.

Unibanks Axelborgafdeling i dag. En sammenligning med billedet på side 8 er interessant.

Ud mod Vesterbro er der ud over banken 4 forretninger, der alle fører vigtige reservedele for livet i Axelborg. Det er en afdeling af Foto Dirks forretning. En tobaks- og vinforretning, en chokoladeforretning og ikke mindst en blomsterforretning.

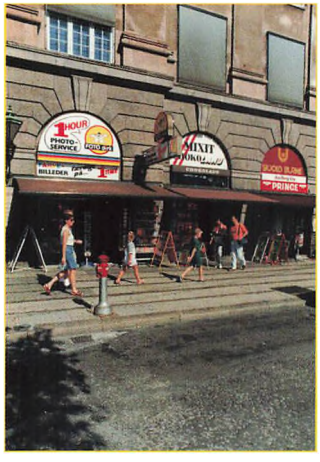

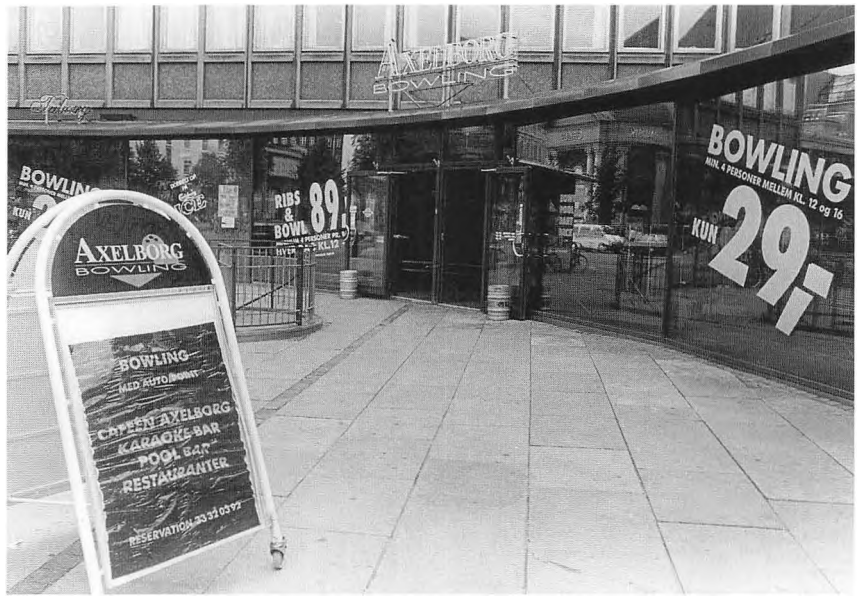

Det nyeste underholdningsetablissement er bowlinghallen, som sidste år flyttede ind i de lokaler, som brugsforeningen og tidligere Ekkodanmark havde beboet. Ekkoet har vi stadig tilbage. Det høres ret tydeligt i Landbrugsraadets mødesal lige oven over.

I forbindelse med nybygningen i 1965 blev der åbnet en fælles kantine for alle virksomheder i Axelborg. Den har i dag ca. 300 daglige besøgende. I forbindelse med kantinen er der indrettet et mindre lokale, som kan bruges til frokoster i forbindelse med møder.

Blomsterforretningen blev for kort tid siden udvidet og er nu et smukt islæt i "Axelborglandskabet".

Et af de mange uformelle kontormøder, som er en del livet i Axelborg. Her er det Landbrugsraadets Samfundskontakt-afdeling, der drøfter, hvad der kan gøres for at få samfundet til at forstå landbruget.

Landbrugsraadet bebor i dag hele 1. salen af det nye Axelborg. Dertil en del af 2. salen samt det meste af 2. salen i det gamle Axelborg.
Dansk Erhvervsjordbrug benytter en del af 2. salen i det nye Axelborg. Organisationen, der er medlem af Landbrugsraadet, repræsenterer det større landbrug samt korndyrkerne.
Slagteriernes hovedorganisation Danske Slagterier samt salgsvirksomheden ESS-FOOD har til huse i de 6 øverste etager af det nye Axelborg. Desuden har slagteriernes organisationer en lang række kontorer i Buen.
De Danske Landboforeninger bebor 4.-salen af det gamle Axelborg. Der har de boet, næsten siden Axelborg åbnede sine døre, men dengang kun i nogle få kontorer.
De danske Landboforeninger hører sammen med Dansk Familielandbrug og Danske Andelsselskaber samt Dansk Erhvervsjordbrug til det, vi i daglig tale kalder landbrugserhvervets grundorganisationer. De indgår i Landbrugsraadet sammen med landbrugets brancheorganisationer, hvoraf Danske Slagterier og Danske Mejeriers Fællesorganisation er de største. Andelsselskaberne og Familielandbruget har til huse i Buen, og Danske Mejeriers Fællesorganisation har hovedkontor i Århus.
Dansk Landbrugs Grovvareselskab, DLG, som i væsentlig grad står for landbrugets forsyning med foderstoffer, kunstgødning og andre produktionsmidler, er blandt Axelborgs ældste lejere og ejere. Selskabet blev i sin tid dannet ved en fusion mellem en række regionale foderstofforretninger og Dansk Andels Gødningsforretning. DLGs formænd har igennem flere perioder også beklædt formandsposten i Ejendomsselskabet Axelborg.
Dansk Andels Ægexport, nu Danæg, boede i mange år i det gamle Axelborg, som en af de oprindelige købere i 1929. Danæg flyttede til Roskilde i 1994.
Som det kan læses, kan man udmærket bruge billedsproget "ærtehalm" om Axelborgs daglige beboere og valgte forsamlinger, for sådan hænger de sammen.

Øverste etage af det nye Axelborg er i næsten hele sin udstrækning optaget af noget, der via foldevægge enten kan blive til flere mindre mødesale eller til én stor. Det er slagteriernes organisationer, der holder til her, når der skal forhandles.

Dette billede er fra De danske Landboforeningers Hundredeårsfest i 1993. Ved lykkens sammentræf blev det muligt at bruge banksalen til denne store fest, der blev overværet af Hendes Majestæt Dronningen. Axelborgs tårnsangere, der står på trapperne, var en del af underholdningen.

Fra Landbrugsraadets mødesal. Den er et af nervecentrene i den store bygning. Den benyttes til daglig såvel af Raadet som af mange tilknyttede virksomheder. Her er det et internationalt møde, der afvikles. Det ses af tolkeboksene i baggrunden. Arkitekt Erik Møller stod for indretningen af salen i sin tid.

Axeltorv - et rum i byen

Begrebet „Byens rum" benyttes til tider, når byers indretning drøftes, og man taler om pladser og torve. Enhver by skal helst have en del.
Til forskel fra gaderne, der flytter folk, virker torve og pladser samlende. På gaderne haster man videre. På torve standser man op og snakker og holder somme tider møder.
Axeltorv blev anlagt og navngivet i 1917 i forbindelse med baneomlægningen. Torvet er i dag omgivet af Hammerichsgade mod vest og Vesterbrogade mod syd - det der før hed Vesterbros Passage, for her passerede man i sin tid Volden og Tivoli for at komme ind i byen.
I ældre københavnsk sprogbrug finder vi stadig vendingen "Ude på Tivoli". H.C. Andersen og mange andre sagde det sådan, men han har også skrevet det. Siden er meget flyttet og ændret.
Hammerichsgade blev anlagt i 1917 sammen med Axeltorv og omlægningen af jernbanen. Gaden er opkaldt efter en jernbaneingeniør, H. Aa. Hammerich, der havde en del med den sag at gøre.
Axeltorv forblev i mange år en gennemkørselsvej for sporvogne, biler og senere busser, desuden parkeringsplads for den stigende bilstrøm til hovedstaden.
I en del år herskede en vistnok selvbestaltet parkeringsvagt næsten enevældigt på stedet. Nogen egentlig plads var det vel næppe. Axeltorv var dengang nærmest en bred gade, der forbandt Vesterbrogade med Jernbanegade.
Dagbladet Politiken tog i 1984 initiativet til omlægning af en del af Axeltorv i forbindelse med bladets 100-års jubilæum.
Den del af Axeltorv, der ligger mellem Paladsteatret og Cirkusbygningen og Vægtergården, omdannet til et flisebelagt fodgængerområde - og Robert Jacobsens skulptur "De syv Axler", blev rejst på stedet.
Også området imellem Scala og Axelborg er blevet til en lukket plads. Gennemkørende trafik er erstattet af "Et rum i byen" omkranset af restauranter og fortovscafeer, der næsten kan lede tanken og fantasien i retning af Roms Piazza Navona, forudsat at solen skinner, hvilket hænder af og til.
I forbindelse med Brugsforeningernes stormagasin Anvas nedlæggelse og indretningen af Scala er pladsen blevet udstyret med bronceskulpturer og et spejlbassin efter billedhuggeren Mogens Møllers ide. Temaet er solsystemet med ni planeter. Skulpturerne er formet som græske amforer - oldtidens lerkrukker til opbevaring af olivenolie og vin.
De forestiller vort solsystems 9 planeter med de antikke gudenavne og symboler. Regnet fra Solen og udefter: Mercur, Venus, Gaia (Jorden), Mars, Jupiter, Saturn, Uranos, Neptun og Pluto. Hver amfor står på en sokkel af granit. Deres indbyrdes afstand svarer forholdsmæssigt til deres afstand i universet.
Spejlbassinet i midten af torvet er placeret i Tivolis aksee og samlende for hele torvet.

Med de ændringer, der er sket gennem det sidste tiår, er København blevet en smuk plads rigere.

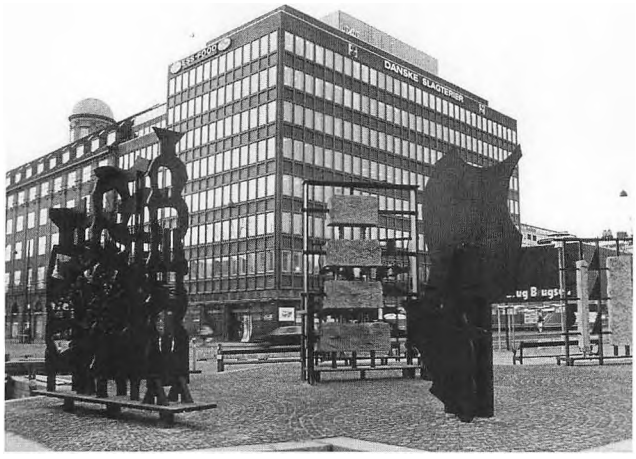

Pladsen over for Axelborg blev i 1987 udsmykket med Robert Jacobsens skulpturgruppe "De syv Axler", derfor kaldes pladsen nu somme tider Roberts Plads.
Forbipasserende børnehaveklasser bruger ofte skulpturerne som klatrestativ.

Bronceskulpturerne på Axeltorv.

Gode naboer

Gode naboer er væsentlige for velbefindende og velfærd. Axelborg kan glæde sig over at have sådan nogen. Fra husets tårn kan vi se ned til dem, med én undtagelse. Det er SAS Royal Hotel med sine 22 etager. Her må vi se op.

Som altid spiller flere omstændigheder ind, når der sker noget. Tivolis fortid går egentlig langt tilbage før 1843. Københavns borgere følte trang til at komme uden for de trange fæstningsvolde i de varme sommeraftener. Det trak boder, underholdning og smårestauranter med sig - længe før tivolihavens åbning.

I 1843 kom så idémanden og organisatoren Georg Carstensen, som så mulighederne, og musikeren H. C. Lumbye, som kunne spille og komponere - fuldt så godt som Strauss'erne i Wien - ind i billedet. Carstensen søgte den daværende Kong Christian den VIII om tilladelse til at lave en egentlig forlystelsespark, et tivoli. Majestæten gav gladeligt sit minde, selv om generalerne, der troede, at København stadig var en fæstning, var betænkelige. Hvor skulle kanonerne stå, hvis Volden blev fyldt med luftgynger og alskens gøgl. Kongen så nu lidt længere. Folket skulle have afveksling og underholdning, så der ikke blev snakket så meget politik, hvilket han helst var fri for med de vanskeligheder der prægede tiden både udadtil og indadtil. Vist skulle der laves om på mangt og meget, men ikke for hastigt. Og det skulle Tivoli medvirke til.
At der var gæring og omslag i tiden fremgår også af at den ellers ret liberale konge følte sig nødsaget til at dekretere forbud mod politiske forsamlinger i landdistrikterne - det såkaldte bondecirkulære -. Modsat Tivoli fik det kun en kort levetid.

I højde når Axelborg kun SAS Royal Hotel til bæltestedet. Og dog forliges de to huse godt i bybilledet. Dertil kommer, at det er rart at have et hotel i nærheden. Axelborg har mange fremmede gæster.

Panoptikonbygningen med Arbejdernes Landsbank og Københavns Hovedbanegård. I baggrunden til højre ses banegraven, som man længe har talt om at overdække.

Tivolis have, den verdensberømte morskabspark, som blev oprettet i 1843 på Glaciset, foran Københavns oprindelige volde.

Udsigt fra Axelborgs tårn ind imod byen.

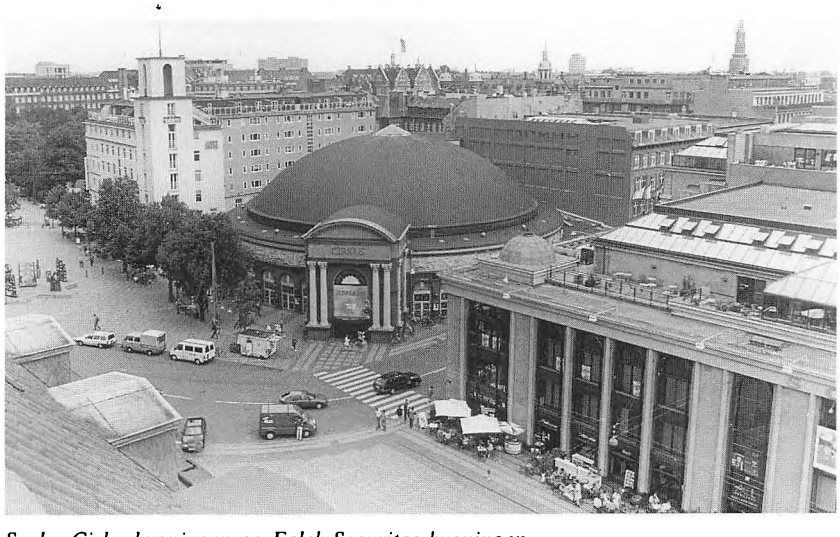

Scala, Cirkusbygningen og Falck-Securitas bygningen.

Paladsteatret med alle farverne.

Vender vi blikket ind imod byen, ses Industriens bygning og Københavns Rådhus. Bag ved skimtes spiret af Christiansborg. Den korte afstand til Industriens bygning og Christiansborg har mange fordele i det daglige arbejde på Axelborg.
Lige for ligger Scala. Med en kort afbrydelse har der altid været underholdning her siden den oprindelige bygnings opførelse i det forrige århundrede.
Det midterste billede viser den runde Cirkusbygning, der ligger lige over for det nye Axelborg. Den blev opført i 1880'erne og rummer enten teater, biograf eller cirkus. Få byer i verden kan rumme et helt cirkus så nær centrum. København kan. Sene hjemvandrere fra Axelborg - møderne kan jo trække ud - har til tider mødt elefanter, som ikke er fantasi, men af kød, blod og elfenben. I baggrunden ses det, der tidligere var vagtselskabets bygning, og som nu er overtaget af Falck-Securitas. Vægternes morgenstjerne ses stadig på tårnets top.
På det nederste billede ser vi mod nord, hvor den gamle banegård lå. Her ligger nu det farverige Paladsteater, et af Københavns ældste biografer. De livlige farver er et resultet af kunstneren Paul Gernes' medvirken ved ombygning i 1989. Lidt bagved ligger Pumpehuset, oprindelig en del af Københavns vandforsyning, i dag musikhus. Det blev opført i 1850'erne, hvor en koleraepidemi understregede nødvendigheden af rent vand.

Buen - et anneks for Axelborg

Dette bygningskompleks hører til den sidste del af nybebyggelsen på det gamle baneterræn, som blev ledigt efter hovedbanegårdens flytning i 1911. Det var ingenlunde nogen let opgave at bygge på en så uregelmæssig grund, men det er lykkedes ganske godt. Hovedhuset strækker sig i en bue over Vester Farimagsgade og forbinder de to lave bygninger, der følger gaden også i en bue, intet under at hele ejendommen for få år siden blev omdøbt til kun at hedde Buen.
Først i1950 begyndte man at sløjfe den mærkværdige prærieby, som havde optaget området, siden jernbanesporene forsvandt, og som bestod af en masse små virksomheder.
Buen-Centrumgården stod færdig, som moderne kontor- og forretningsejendom i 1955 med et etageareal på ca. 29000 kvadratmeter.
I 1963 indledtes så Landbrugsraadets trinvise opkøb af komplekset, som blev afsluttet i 1983.

Buen-Centrumgården opført 1953-55. Arkitekter: Thorvald Dreyer, Ib Lunding og Allan Christensen.

Et moderne mødelokale i Buen-Centrumsgården

Der har gennem længere tid været et udtalt ønske om at få et mødelokale i Buen-Centrumsgården i København, hvor en række af landbrugets organisationer har til huse og følgelig har brug for at have et sådant lokale til rådighed for mere og mindre møder. Dette ønske kommet, idet ejendomsselskabet har indrettet et mødelokale på femte etage ud til Vesade 6 D.

tredie etage i Centrumsgården samtidig er nedlagt - Kødbrancherende danske Husmandsforeninger.

LAUs udstillingsafdeling har forestået indretningen af lokalet, der er beregnet til møder fra 12 til 34 personer. Der er lyst og venligt overalt, ligesom man har sørget for en god akustik. Ved hjælp af et klimaanlæg og andre faciliteter fremtræder lokaliteterne up to de-

Et kik ind i en af mødesalene i Buen. De blev etableret i 1974 som landbrugets fælles mødesale med henblik på at aflaste dem, der er i Axelborg. En begivenhed, der blev omtalt i medierne.

Ca. 1/3 af etagearealet i Buen benyttes i dag af landbrugs-tilknyttede virksomheder. Der er tale om følgende: Dansk Familie-landbrug, Danske Andelsselskaber, Landbrugets Oplysnings- og Kursusvirksomhed, Landsbladet, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA), Slagteriernes Arbejdsgiverforening, Slagteriernes Forsikringsselskab (Galt), Kødbranchens Fællesråd og Dybfrostrådet. Dertil Axelborg-Buens ejendomsadministration, samt to fælles mødesale til brug for "familien" - også den i Axelborg, hvis der skulle være for meget pres på dér - og det hænder.
Endvidere findes der kantine og en række formandslejligheder i de øverste etager.
Rejsebureauer, turistkontorer samt luftfartsselskaber spiller en stor rolle som lejere i Buen, hvortil skal føjes, at Danmarks Turistråd i mange år har været blandt bygningens største lejere.

LØRDAG DEN 7. SEPTEMBER 1963 — Berlingske Tidende

Landbrugsrådet køber del af Centrumgården

Hele ejendommen ved Buen undtagen butikslokalerne skal i løbet af 2½ år overtages til administrationslokaler

Landbrugets nye demonstrationslokaler i Axelborg-komplekset bliver færdige for AIDA-udstillingen i København i 1965

Plan om forlystelsesrestaurant

Centrumgården er en kendt bygning i det københavnske bybillede, som den i Station. Her ses fra venstre direktør N. Kjærgaard, gårdejer Verner Andersen, gårdejer Erik Stockmann, Landbrugsrådets præsident, gårdejer Anders Andersen, og dir foran den nyerhv ervede bygning.

Landbruget indledte køb af Buen/Centrumgården i 1963. Det fremgår af dette udklip fra Berlingske Tidende fra 7. september 1963. Processen blev fortsat helt frem til 1989, da den sidste del af komplekset blev købt. På billedet ses fra venstre direktør N. Kjærgaard, Landbrugsraadet, gårdejer Verner Andersen, slagterierne,, gårdejer Chr. Speggers, mejerierne, direktør Erik Stockmann, Landbrugets Afsætningsudvalg, Landbrugsraadets præsident gårdejer Anders Andersen og direktør H. Mygind Sørensen, Landbrugsraadet.

Buen set fra Vesterbro. Den lave bygning i midten lyder i daglig tale navnet "Madkassen". Ligheden er jo også umiskendelig, hvortil kommer, at der findes en smørrebrødsforretning i gadeplanet.

Mærkedage i Axelborgs historie

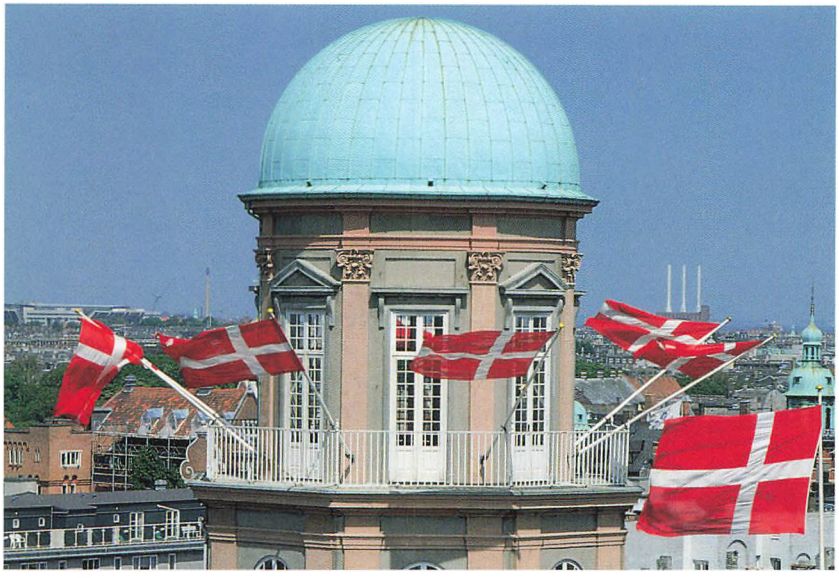

Axelborg hejser flagene ved festlige lejligheder i og uden for huset f eks. hvert år, når Tivoli åbner.

1916
Arbejdernes Andelsboligforening og Den danske Andelsbank køber en grund på det nedlagte jernbaneterræn ved Vesterbros Passage i København. Der nedsættes et byggeudvalg med folketingsmand, senere trafikminister Thomas Larsen som formand og repræsentant for Den Danske Andelsbank. Næstformand bliver direktør, folketingsmand J. Chr. Jensen, Arbejdernes Andels-Boligforening.

1917
Axeltorv anlægges og navngives efter Københavns grundlægger biskop Absalon.
Arkitektfirmaet Wittmarck og Hvalsøe vinder blandt 56 deltagere konkurrencen om opførelse af Andelsbankens og Andelsboligforeningens fælles kontorhus, det senere Axelborg.

1918
Grundstenen nedlægges i juli. Axelborg Bodega åbner, husets ældste og første lejer
Byggeudvalget beslutter at kalde nybygningen Axelborg.

1919
Kransen hejses på Axelborg.

1920
Axelborg indvies d. 7. oktober.
Byggeudvalget afløses af et interessentselskab med en bestyrelse på fem. To fra hver side og en neutral formand. Første formand bliver konferensråd, cand. jur. J. Dithmer. Næstformand bliver J. Chr. Jensen, Arbejdernes Andelsboligforening.

1921
For at indfri en aftale med Københavns kommune om fuld bebyggelse af grunden opføres en midlertidig tilbygning på 2 etager ud imod Axeltorv og Hammerichsgade. Samtidig imødekommes kommunens ønske om indretning af et folkekøkken i en del af bygningen.

1922
Tilbygningen på ca. 2000 kvadratmeter tages i brug til folkekøkken og udstillingslokaler. Dertil en restaurant med billardsalon samt et par forretninger.
Ejendomsselskabets formand J. Dithmer afgår ved døden. Han afløses af J. Chr. Jensen.

1925
I juni må den Danske Andelsbank likvidere. Likvidationsboet fortsætter som medejer.
Gårdejer P. Jeppesen-Drusebjerg vælges til formand for ejendomsselskabet.
Der påbegyndes påny bankvirksomhed i Axelborg under navnet Dansk Andels- og Folkebank i beskedne lokaler ud imod Axeltorv. Fra 1930 ændres navnet til Andelsbanken.

1928
Statsradiofonien flytter ind i de ledige banklokaler. Banksalen bliver til koncert - og foredragsstudier.

1929
På et møde i Grundtvigs hus den 27. august beslutter en kreds af andelsvirksomheder og organisationer at købe Axelborg af Den Danske Andelsbanks likvidationsbo og Arbejdernes Andelsboligforening for 7,5 mio. kr. Udbetalingen var på godt 1 mio kr., der tegnedes som aktiekapital i et nydannet selskab, Axelborg A/S. Naturligt havde man ønsket andelsselskabsformen, men det tillod registertilsynet ikke. Formand for ejendomsselskabet blev direktør L. Broberg, FDB.

1930
Landbrugsraadet flytter ind i Axelborg.

1931
Aktieselskabet Axelborg giver for første gang udbytte på 5% til aktionærerne.

1932
Der opsættes neonskilte på facaden ud imod Vesterbro med navnet Axelborg, Andelsselskabernes Hus.

1933
Tilbygningens dispensation udløber. Den forlænges til 1948.

1937
Selskabets formand L. Broberg afgår ved døden. Han afløses af proprietær E. Bojsen.

1940
Krig og besættelse forårsager voldsomme stigninger i udgiften til opvarmning. I 1942 lykkedes at få bygningen tilknyttet fjernvarmenettet, hvilket nedbragte varmeudgiften noget. Der indrettes beskyttelsesrum i kældrene.

1941
Statsradiofonien forlader Axelborg. Den store sal bliver pålny banksal. Landbrugsraadet overtager en del af bankens tidligere kontorer ud mod Vesterbro og Axeltorv.

1943
Paternoster elevatoren lukkes på grund af el-rationering.

1944
Apolloteatret flytter ind i Axelborgs tilbygning efter Schalburgtage af dets teatersal på Vesterbro.

1945
Ved Shellhusets bombardement beskadiges Axelborg for 12.000 kr. Axelborg fejrer 25 års jubilæum med en festmiddag for ejere og lejere på restaurant Karnappen i kvindernes hus.

1947
Der indledes forhandlinger med Københavns Kommune og Turistforeningen om indretning af et nødhotel i Axelborg ved at udvide tilbygningen med een etage. I denne sammenhæng forlænges tilbygningens dispensation til 1961.

1948
Der sluttes kontrakt med hoteldirektør Harboe, Baltic Hotel, om indretning af 60 hotelværelser. Byggesum ca. 670.000 kr.
Axelborgs aktier står nu i kurs 260. Overskud 122.000 kr. Udbytte 6%.

1949
Axelborg Hotel åbner.

1954
Ejendomsselskabet, der overtog Axelborg i 1929, fejrer 25 års jubilæum i august med en fest i restaurant Wivex.

1955
Direktør N. C. Poulsen, FDB, vælges til formand for Axelborg A/S efter proprietær E. Bojsen.

1958
Axelborgs bestyrelse indleder drøftelser om opførelse af en ny tilbygning efter den gamle, midlertidige. Tilbud om køb af tilbygningen incl. byggeret og -pligt fra anden side afvises. Direktør N. C. Poulsen efterfølges af forstander Oluf Jensen på formandsposten. Han er tillige formand for Dansk Andels Gødningsforretning. Det nyoprettede Landbrugets Afsætningsråd og Andelsbankens stigende lokalebehov satte fart i byggeplanerne. Administrative og tekniske hindringer gør dog, at nybyggeriet først kan indledes i 1962.

1959
Nybyggeriet, som det står idag, vedtages af bestyrelsen på grundlag af tegninger af arkitektfirmaet Wittmarck & Hvalsøe.
Ejendomsselskabet har nu et overskud på 329.000 kr. Udbytte 6%.

1960.
Folkekøkkenet lukker 1. april. Forstander Oluf Jensen efterfølges som formand af gårdejer, folketingsmand Ejner Hansen, Bjørnkær. Han er tillige formand for Jysk Andels Foderstofforretning.

1962
Der opnås tilladelse til nedrivning af den gamle tilbygning pr. 1. april og byggetilladelse til det nye pr. 1. juli, hvorefter nybyggeriet straks indledes. Axelborgs aktiekapital udvides fra 1.080 mio kr. til 2.610 mio kr. til delvis finansiering af nybyggeriet. Resten skaffes gennem tillægslån og Axelborgs likvide formue på ca. 5 mio kr. Dir. Finn Thøgersen, Dansk Andels Gødningsforretning. tilknyttes bestyrelsen i anledning af byggeriet.

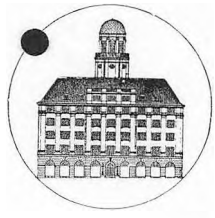

I Anledning af Bygningen »Axelborg«s 25 Aars Jubilæum indbydes

til at deltage i en Middag i Restaurant »Karnappen«, Niels Hemmingsensgade 10 (overfor Helligaandskirken), Fredag den 12. Oktober 1945, Kl. 17 præcis.

E. B.

Daglig Paaklædning
Svar — paa medfølgende Kort — imødeses gerne inden 8 Dage
Rationeringsmærker: 25 g Smør og 20 g Franskbrød bedes medbragt.

Som det fremgår af dette indbydelseskort prægede krigstidens rationeringer stadig hverdag og fest. Gæsterne måtte stille med smør og brødmærker for at få del i bordets glæder.

1963
Landbrugsraadet køber 1/5 af den nærliggende ejendom Centrumgården. Senere købes resten samt den tilknyttede ejendom Buen. I dag hedder hele komplekset Buen.

1964
Rejsegilde på nybygningen 4. juli.

1965
Den nye tilbygning står færdig og indvielsen markeres med en fest for en række indbudte ejere, lejere og bygningsansvarlige den 19. marts. Den 1. maj flytter Landbrugsraadet, Oxexport og Slagteriernes fællesorganisationer flytter ind i det nye. Andelsbanken overtager stort set alle de lokaler, der blev ledige i det gamle Axelborg. Axelborg kantine åbner på 5. sal i det gamle Axelborg med ca. 500 indtegnede, i dag er der ca. 600. Formanden Ejner Hansen dør 2. oktober. Han efterfølges af gårdejer C. Christensen, Ryttergård, der tillige er formand for Andelsbanken. Axelborgs overskud 1965 262.000 kr. Udbytte 8%.

1966
Belgiens Kong Baudouin og Kong Frederik besøger Axelborg.

1968
Axelborg har overskud på 316.000 kr. Udbytte 10%.

1969
Arbejdernes Andelsboligforening flytter fra Axelborg.

1974
EKKO DANMARK lukker. Lokalerne indrettes til brugsforening.

1976
Gårdejer Martin Nielsen, formand for Danske Andelsselskaber og Dansk Landbrugs Grovvareselskab, bliver formand for ejendomsselskabet efter C. Christensen, Ryttergård.
Axelborgs overskud er nu 482.000 kr. Udbytte 12%.

1979
Den engelske dronning Elizabeth og Danmarks dronning Margrethe besøgte Axelborg i forbindelse med den engelske dronnings officielle besøg i Danmark.

1981
Axelborgs administration flyttes til en afdeling af Landbrugsraadet. Andelsbanken flytter sit hovedsæde fra Axelborg til en nyerhvervet bygning på Staunings Plads. Banken fortsætter i Axelborg som bankens Axelborg afdeling

1982
Omfattende restaurering af tårnet på Axelborg samt facaderne. Tårnet bliver samtidig hjem for koret Tårnsangerne.
Buens og Axelborgs administration sammenlægges i Landbrugsraadet.

1985
Ejendomsselskabet omorganiseres fra aktieselskab til interessentskab.

1987
100-året for oprettelse af det første danske svineslagteri blev fejret med store festligheder, også i og omkring Axelborg. Æresgæsten var prinsesse Benedikte.

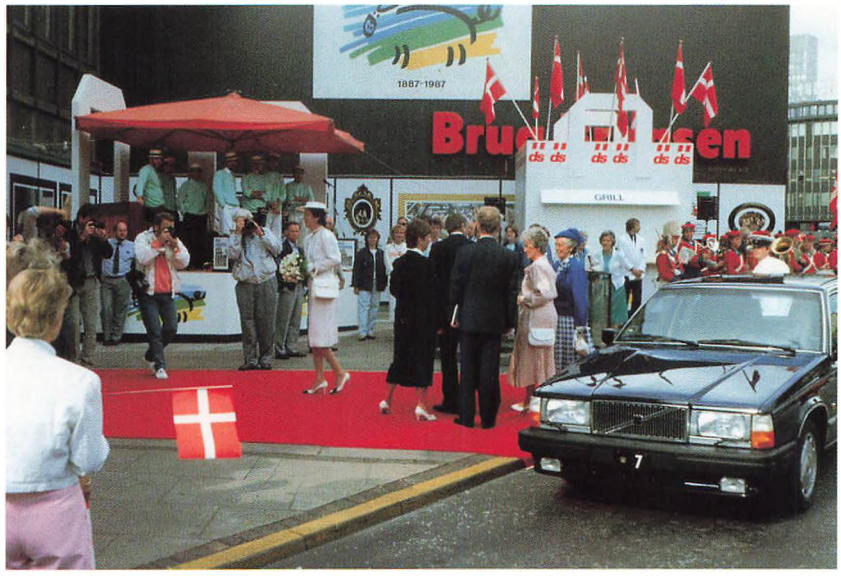

1990
Andelsbanken fusionerer med Privatbanken og SDS til Unibank, hvis Axelborg-afdeling nu har til huse i Andelsbankens tidligere hovedsæde i Axelborg.

1993
Den store banksal i Axelborg var ramme om en del af festlighederne i anledning af De danske Landboforeningers 100-års jubilæum.
Landmændenes demonstrationstog til Christiansborg i februar udgik fra Axelborg med ca. 10000 deltagere.

1994
Den røde løber blev rullet ud, og en af Tuborgs veteranbiler kørte frem da Axelborg Bowling åbnede den 3. juni.

1995
Gårdejer Martin Nielsen afløses af gdr. Niels Skadhauge som formand for ejendomsselskabet.
Axelborg fylder 75 år den 7. oktober.

Dronning Margrethe forlade Axelborg efter De danske Landboforeningers 100-års jubilæumsfest den 3. juni 1993, ledsaget af landboforeningernes formand, proprietær H.O.A. Kjeldsen.

Formandskab og administrativ bistand ved grundstenen i Axelborgs kælder i juni 1995.Fra venstre ses direktør H. Mygind Sørensen, direktør Henning O. Hansen, selskabets næstformand Jørgen Høeg Pedersen, den nye formand, gdr. Niels Skadhauge, den afgående formand gdr. Martin Nielsen og ejendomsinspektør, afdelingschef Erik Andersen.

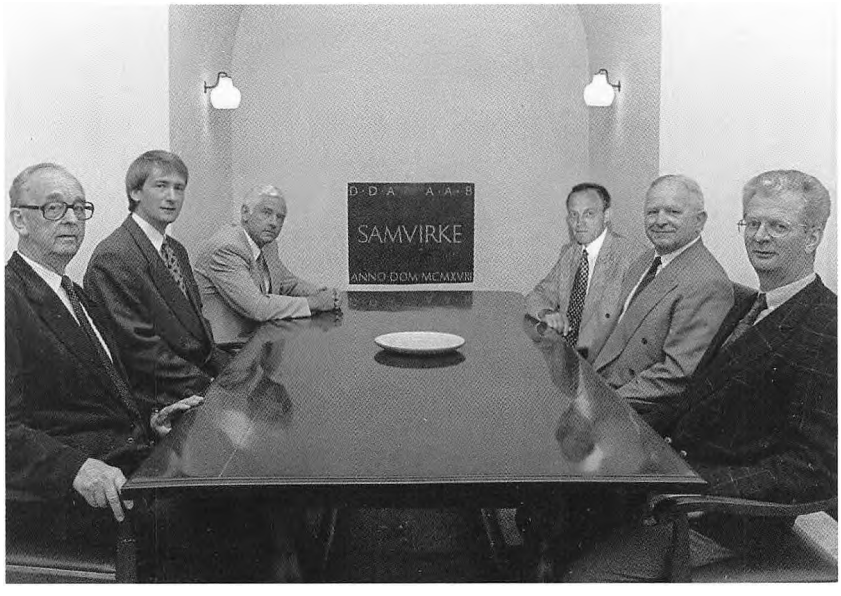

Axelborg som begreb

- landbrugets politiske nervecenter og erhvervets ansigt udadtil, nationalt og internationalt

Oprindelig var Axelborg tænkt som et fælles hus for arbejderes og bønders andelsvirksomheder. Tanken nåede aldrig fuld udfoldelse, en følge af tidernes ugunst, som gjorde sig gældende for begge Axelborgs ejere i bygningens første tiår.

Med Den Danske Andelsbanks lukning og senere genåbning som Dansk Folke- og Andelsbank - senere Andelsbanken - og Arbejdernes Andels-Boligforenings salg af deres part i Axelborg drejede udvikkingen sig således, at huset i dag, sammen med Buen, er fælles hjem for centrale dele af landbrugets og de landmandsejede andelsvirksomheders organisationsværk.

Arbejdernes Andelsboligforening blev i Axelborg frem til 1969 som lejer. Virksomheden har i dag kontorer andetsteds i byen, hvor den lever og virker og har det godt.

Andelsbanken er blevet til Unibank efter fusion med Privatbanken og SDS. Andelsbankens oprindelige hovedsæde i Axelborg er i dag Unibanks Axelborgafdeling. Andelsbanken og Privatbanken fandt altså sammen. Det ville de grundlæggende fædre, Anders Nielsen og C.F. Tietgen, nok have forsvoret.

Historiens hjul har drejet og givet indskriften "samvirke" på Axelborgs grundsten et andet indhold. Siden 1985 har Axelborg været et interessentselskab. Det består i dag af Unibank 32,6%, Dansk Landbrugs Grovvareselskab 19,2%, Danske Slagterier 14,6%, Landbrugsraadet 15,3%, ESS- Food 9,8% og De danske Landboforeninger 8,6%.

Administrationen af Axelborg-Buen har siden 1982 været varetaget i Landbrugsrådet.

Axelborg og Buen er blevet hjemsted for flere store landbrugsvirksomheder, og opfattes endvidere som landbrugets politiske nervecenter. Talrige er de forbindelsestråde indadtil og udadtil på alle niveauer blandt de mange grupper af folkevalgte og ansatte, der har deres daglige virke i Axelborg-Buen. De mange kontorer, fælles kantine med en afdeling i hver bygning, fælles mødesale, gange og korridorer med kaffemaskiner og hvad dertil hører, danner et miljø og et arnested for tanker og ideer, som er en vigtig del af et organisationsværks indre liv og dermed styrke. Det ydre og mere synlige er møder, generalforsamlinger, seminarer og kontakter med andre samfundsgrupper samt repræsentanter for regering, folketing, administration og andre samfundsgrupper. Dertil en meget betydelig international kontaktflade både i EU og udenfor.

På ældre dansk betyder "vid" forstand, og det har sin naturlige plads i forløbet og hverdagen, som da en besøgende engang mødte en organisationssekretær af den lidt ældre og originale type på en af gangene med bemærkningen "hvor der dog skrives meget her" noget skal man vel sige". Svaret kom prompte, "ja, og så skulle du vide, hvor meget, der skrives af!". Nå, man skal jo have sine kilder, selv om det ikke må overdrives. - Skønånder som Grundtvig og andre benyttede sig i øvrigt flittigt af afskrift.

Hvis man tæller alle ansatte i Axelborg/Buen, som har deres daglige virke i bygningerne, når vi hen i nærheden af 1600 mennesker, hvoraf ca. halvdelen er tilknyttet landbrugets organisationer og virksomheder. Det kan forekomme mange, men opgavernes størrelse og varians taget i betragtning er tallet nok ganske rimeligt. Det handler om en produktion på ca. 70 mia. kr. og en eksport på ca. 50 mia. kr., som landbrugets opganisationer, i Axelborg og Buen, medvirker i på den ene eller anden måde.

Det fællesskab, såvel det organiserede som det uorganiserede, som huset Axelborg med annekset Buen er udtryk for, er af overordentlig stor betydning, for det mangesidede virke, som huset står for.

I den forbindelse er det ejendomsselskabets mål at skabe tekniske og kulturelle rammer, der kan få de folkevalgte, lejerne og medarbejderne til at føle sig hjemme.

Som så tit i historien ændres betydningen af ordet hus fra ramme til indhold. Det er også sket for Axelborgs vedkommende. Huset er ikke alene en bygning af sten, træ og glas, det er igennem tiden blevet til et begreb og et indhold, - et landbrugets ansigt over for det øvrige samfund.

Den store, tunge bygning har klaret tidernes tryk og omskiftelser i fin stil. Den står klar til fremtiden med de udfordringer og ændringer den må bringe. - Fremtiden vil se til, at verden ikke kommer til at stå stille i Axelborg.

Axelborg 1995